

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003
0 3 0 1 1

SREDIŠTE ZA OBUKU I DOKTRINU LOGISTIKE POŽEGA

**Tečajevi za upravljanje i održavanje
VOZILA HMMWV M1151**

KORISNI DODACI NA STRELJAČKOM ORUŽJU

MJEDUNARODNA SURADNJA

Zajedničkom obukom do još boljih rezultata

MJEDUNARODNA SURADNJA
POSJET GENERAL-BOJNIKA
RICHARDA C. NASHA,
ZAPOVJEDNIKA NG MINNESOTE

PREPOZNAVANJE DROGA I TEHNIKA
KRIJUMČARENJA NA MORU

VJEŽBA CROMINN U MINNESOTI

Snimio Goran GROŠINIĆ

Demonstracija ulaska u objekt...

Suradnja hrvatskih i američkih vojnika te raščlamba nakon vježbe

... i neutraliziranje "terorista"

Ispaljenje iz oklopnog vozila

Državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović s generalom Langom i poručnicom Manuelom Denžić, zapovjednicom 1. mehaniziranog voda u mehaniziranoj bojnoj Gromovi Gardijske okloplno-mehanizirane brigade HKoV-a

4

Posjet general-bojnika Richarda C. Nasha, zapovjednika NG Minnesota

Posjet zapovjednika Nacionalne garde Minnesota potvrda je dobre suradnje te je bio i prigoda za razmjenu mišljenja i iskustava, kao i razgovore o budućoj suradnji

6

Zajedničkom obukom do još boljih rezultata

Vojnom vježbom na vježbalištu Camp Ripley u kojoj je sudjelovalo 27 pripadnika bojne *Gromovi* i isto toliko pripadnika NG Minnesota te susretom državnog tajnika Pjera Šimunovića sa zapovjednikom NG Minnesota general-bojnikom Richardom C.

Nashom u Minnesoti, obilježena je i 15. obljetnica uspješne suradnje OSRH i NG Minnesota

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Uz kvalitetne vozače i mehaničare HMMWV-a M1151 na tečajevima su osposobljeni i instruktori, a to znači da će se u požeškom Središtu za obuku i doktrinu logistike, i u budućnosti, moći održavati ovakve obuke za pripadnike naših OS, ali i ostale korisnike, istaknuo je satnik

Boris Galić, voditelj tečaja

TEČAJEVI ZA UPRAVLJANJE I ODRŽAVANJE VOZILA HMMWV M1151

10

MORH I OSRH

- 8 MIROVNE MISIJE UN-a**
Profesionalni angažman hrvatskih vojnika u UN mirovnim misijama
- 9 MEĐUNARODNA SURADNJA**
Ministar Božinović na Harrimann Institute Columbia o hrvatskom putu u euroatlantske integracije
- 12 NOVOSTI IZ NATO-a**
Rasmussen pozdravio uhićenje Gorana Hadžića
- 13 POTHVATI**
Neretvanskom lađom od Prevlake do Maslenice
- 16 NOVOSTI IZ OSRH-a**
Potpisani Sporazum o suradnji hrvatskih i poljskih specijalnih snaga
- 17 NOVOSTI IZ OSRH-a**
"Krila Oluje" na "Adria Air Race" u Zadru
- 19 OSRH**
Časnički namjesnik Predrag Toplak u Kući slavnih Dočasnicike akademije Kopnene vojske SAD-a
- 20 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 VOJNA TEHNIKA**
Korisni dodaci na streljačkom oružju
- 27 BORBA PROTIV DROGE**
Prepoznavanje droga i tehnika krijumčarenja na moru
- 30 MIROVNE MISIJE UN-a**
UNIIMOG - Iran - Irak (1988.- 1991.) (II. dio)
- 32 DOMOVINSKI RAT**
Srpski pisak o uzrocima pada "RSK" (II. dio)
- 33 POZDRAV DOMOVINI**
Jabuko moja
- 35 IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Nevođena raketa S-5M(S-5M1)

VOJNA
TEHNIKA

MAGAZIN

Toma VLAŠIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Posjet zapovjednika Nacionalne garde Minnesota potvrda je dobre suradnje te je bio i prigoda za razmjenu mišljenja i iskustava, kao i razgovore o budućoj suradnji

Zapovjednik Nacionalne garde Minnesota general-bojnik Richard C. Nash boravio je od 20. do 22. srpnja u posjetu MORH-u i OSRH-u. Tom prigodom se sastao s ministrom obrane Davorom Božinovićem, načelnikom GSOSRH-a general-pukovnikom Dragom Lovrićem, te je posjetio Zapovjedništvo HKoV-a gdje mu je domaćin bio zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Dragutin Repinc.

Generali Nash i Repinc posjetili su Vojni poligon "Eugen Kvaternik" u Slunjtu gdje su obišli obučnu infrastrukturu, vježbalište MOUT, konvojsku cestu, C-IED liniju i streljište, a 22. srpnja 2011. i poligon "Gašinci". Američkom je gostu predstavljen poligon, mogućnosti smještaja i obuke vojnika te budući planovi razvoja poligona. Tijekom boravka na Gašincima generali Nash i Repinc obišli su pripadnike OMLOT tima koji se spremaju za odlazak u mirovnu misiju ISAF u Afganistanu te se zadržali s njima u kraćem razgovoru.

Nazočili su i vježbi Vojne policije na automatskom pješačkom streljištu, a tom je prigodom general Nash isprobao jurišnu pušku VHS i pištolj HS, proizvode hrvatske industrije. Tijekom obilaska poligona izaslanstvo je obišlo i auto-

matsko tenkovsko streljište te poligon za obuku za rad na nadzornoj točki (check point).

Program je nastavljen posjetom Našicama gdje su generali Nash i Repinc posjetili Gradski vrtić Zvončić. U sklopu

Vježba Vojne policije na automatskom pješačkom streljištu

General Nash posjetio je i vrtić Zvončić u Našicama koji u sklopu vježbe Guardex 11 zajednički uredjuju vojnici Nacionalne garde Minnesota i pripadnici OSRH

Posjet general-bojnika Richarda C. N

vježbe Guardex 11 vojnici iz sastava Nacionalne garde Minnesota i pripadnici OSRH rade na izgradnji novog aneksa vrtića, uređenju ulaza u vrtić te izgradnji rampe za djecu s posebnim potrebama.

Pri obilasku vrtića goste su dočekali gradonačelnik Našica Krešimir Žagar i ravnateljica vrtića Snježana Kandera koji su ih proveli vrtićom i pokazali dosad obavljene radove. Uređenje vrtića primjer je uspješne suradnje OS

Republike Hrvatske i SAD-a te vojnoci-vilne suradnje, naglasio je general-bojnik Repinc obraćajući se okupljenima te naveo da gotovo svaka američko-hrvatska vojna vježba uključuje i neki oblik pomoći lokalnoj sredini.

General-bojnik Nash je u svojem obraćanju nazočnima istaknuo izvrsnu vojno-vojnu suradnju OSRH i Nacionalne garde Minnesota te istaknuo projekt vrtića u Našicama kao primjer suradnje i s civilnim strukturama. Svoje

je obraćanje nazočnima američki general završio uvjerenjem da je novac potrošen na uređenje vrtića Zvončić dobro potrošen na djecu i njihovu budućnost.

Ravnateljica vrtića uručila je generalima Nashu i Repincu prigodne darove, slike koje su naslikala djeca, a prikazuju prepoznatljive znamenitosti Našica, dvorac Pejačević i crkvu sv. Ante.

Inače, projekt obuhvaća izgradnju nove zgrade sa 100 četvornih metara korisnog prostora, uređenje garderobe, sanitarnog čvora i rampe za djecu s posebnim potrebama. Svi će ti radovi omogućiti kvalitetniji smještaj za tristotinjak djece, koliko ih godišnje pohada vrtić Zvončić. Na izgradnji i uređenju prostora vrtića radili su pripadnici OSRH, ukupno dvije desetine, te pripadnici Nacionalne garde Minnesota, ukupno četiri skupine po jedanaest vojnika. Radovi su počeli 16. svibnja, a planirani je dovršetak radova 29. srpnja 2011. ■

Posjet generala Nasha MORH-u

Tijekom susreta ministra Božinovića i general-bojnika Richarda Nasha razgovaralo se o dosadašnjoj suradnji OSRH i NG Minnesota koja se uspješno provodi već 15 godina, a postoji prostora za njezino daljnje proširivanje. Hrvatskoj strani je posebno zanimljiv način uporabe aktivne pričuve u čemu NG Minnesota ima veliko iskustvo, kao i način uključivanja vojnih snaga prilikom prirodnih nesreća i katastrofa u čemu NG Minnesota sudjeluje sa svojim resursima diljem SAD-a. Ministar Božinović je istaknuo i mogućnost provođenja zajedničkih obuka, kako za potrebe Oružanih snaga RH i NG Minnesota tako i za zainteresirane partnerske zemlje.

Teme razgovora bile su vezane i uz zajednički hrvatsko - američki multinacionalni OMLT-u koji sudjeluje u operaciji ISAF u Afganistanu, Školi vojne policije u Afganistanu gdje je Hrvatska vodeća nacija, te o nedavno održanim uspješnim vojnim vježbama u Hrvatskoj i SAD-u u kojima su sudjelovali pripadnici OSRH i NG Minnesota. Do sada je različite oblike obuke i školovanja u SAD-u prošlo oko 550 osoba iz

RH koje su bile na više od 750 pojedinačnih vojnih izobrazbi u toj zemlji. Tijekom posjeta razgovaralo se i o stanju u regiji, te suradnji u Američko - jadranskoj povelji (A5). Generala Nasha u odvojeni je posjet primio i načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Lovrić.

Goran GROŠINIĆ

Snimio Josip KOPA

Nasha, zapovjednika NG Minnesota

Vojnom vježbom na vježalištu Camp Ripley u kojoj je sudjelovalo 27 pripadnika bojne *Gromovi* i isto toliko pripadnika NG Minnesota te susretom državnog tajnika Pjera Šimunovića sa zapovjednikom NG Minnesota general-bojnikom Richardom C. Nashom u Minnesoti, obilježena je i 15. obljetnica uspješne suradnje OSRH i NG Minnesota

1st Lt. Kenneth R. Toole

Vojnici dobivaju određenu vježbovnu zadaču te je potom, odvojeno, odradjuju pripadnici Oružanih snaga RH, a onda pripadnici Nacionalne garde (NG) Minnesota, ili obratno. Nakon vježbe zajednički analiziraju rezultate, ali i sve provedene postupke, procjenjuju što je bilo bolje i poslije to zajednički primjenjuju te tako usavršavaju svoj rad. Tako nam je ukratko, jednostavnim rječnikom, pripadnik OSRH opisao suradnju s

pripadnicima NG Minnesota na tradicionalnoj godišnjoj vojnoj vježbi koja se ovih dana održavala u Camp Ripleyu u Minnesota na sjeveru Sjedinjenih Američkih Država. Upravo je ondje vojnom vježbom u kojoj je sudjelovalo 27 pripadnika bojne *Gromovi* i isto toliko pripadnika NG Minnesota te susretom državnog tajnika Pjera Šimunovića sa zapovjednikom NG Minnesota general-bojnikom Richardom C. Nashom u Minne-

ZAJEDNIČKOM OBUKOM D

Nacionalna garda Minnesota i "State partnership program"

Nacionalna garda Minnesota jedna je od najvećih nacionalnih gardi u SAD-u, a broji oko 14 000 vojnika. Osim pješaštva imaju i zrakoplovstvo – borbenu i transportnu komponentu.

Garda ima tradiciju od 1850. godine, a slogan im je Always ready (Uvijek spremni). Sudjeluju u operacijama i misijama diljem svijeta, a izuzetno su aktivni prilikom pomoći građanima tijekom elementarnih nepogoda i katastrofa. Osim u saveznoj državi Minnesoti te aktivnosti provode, na temelju zahtjeva predsjednika SAD-a prema potrebama i diljem SAD-a, a u duhu svog slogana.

"State partnership program" je program kojim od 1993. godine SAD u vojnim i sigurnosnim izazovima surađuje sa zemljama diljem svijeta, a kroz suradnju pojedine zemlje i američke savezne države. Danas u tom programu sudjeluju 43 američke savezne države, dva teritorija i D.C. s više od 60 zemalja svijeta. Tako primjerice surađuju: Hrvatska-Minnesota, Slovenija – Colorado, Kosovo – Iowa, Slovačka – Indiana, Crna Gora – Maine, BiH – Maryland, Srbija – Ohio, Mađarska – Ohio, Makedonija – Vermont itd.

soti, obilježena i 15. obljetnica uspješne suradnje OSRH i NG Minnesota.

Uporaba borbenog oklopног vozila u prijevozu pješaštva te usavršavanje svih postupaka u tom procesu, kao i demon-

Snimio Goran GROŠNICK

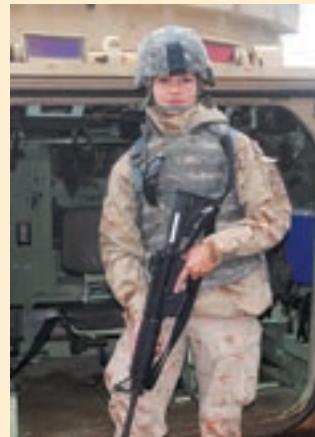
Državni tajnik Šimunović i general-bojnički general Nash razgovarali su o dosadašnjoj uspješnoj suradnji OSRH i NG Minnesota kroz "State partnership program"

stracija ulaska u objekt te neutraliziranje "terorista" bila su dva segmenta vježbe koja su detaljno prikazana na Danu uvaženih gostiju vježbe Crominn. Prvi dio vježbe bio je na poligonu na kojem je vatrenu potporu tijekom iskrcavanja pješaštva pružalo borbeno oklopno vozilo ali i tenk Bradley pri čemu je zabilježena izuzetna preciznost i učinkovitost na fiksne ciljeve na poligonu koji su bili na različitim udaljenostima. Prilikom drugog dijela vježbe koja je organizirana u posebno izgrađenom naselju s više objekata različitih dimenzija i katnosti imali smo priliku, iz neposredne blizine od svega nekoliko metara, vidjeti provođenje ove vježbe u kojoj je posebno do izražaja došla suradnja hrvatskih i američkih vojnika. Posebno treba istaknuti kako je za gledatelje ova vježba bila iznimno atraktivna a gledateljima je čak bilo dopušteno ući u objekt tijekom provođenja vježbe. Nakon njezina završetka, moderator je praktički "zamrznuo sliku u objektu" te su zainteresirani gledatelji mogli ići od točke do točke i neposredno razgovarati sa svakim vojnikom o postupku u čijoj je provedbi nekoliko časaka prije sudjelovalo.

Vježba Crominn tradicionalno se održava već šestu godinu zaredom u sklopu bilateralne suradnje sa SAD-om, a u vježbi sudjeluju postrojbe jačine voda. Cilj vježbe jest zajedničko uvježbavanje pješačkih vodova te doprinos razvitku sigurnosnih mjera u borbi protiv terorizma. Ukupno je dosad vježbalište Camp Ripley u Minnesoti prošlo više od 230 pripadnika OSRH. Ovaj put, s hrvatske strane u vježbi su sudjelovali pripadnici 2. bojne Gromovi, a uspješno ih je vodila časnica HKoV-a poručnica Manuela Denžić. ■

Poručnica Manuela Denžić

Poručnica Manuela Denžić rođena je 26. rujna 1983. u Varaždinu. Pripadnica je Oružanih snaga od 2007. godine. Po struci je diplomirani inženjer prometa, a Fakultet prometnih znanosti završila je u sklopu programa civilno-vojnog školovanja Kadet. Nakon ulaska u OSRH i završetka Časničke škole postaje zapovjednica 1. mehaniziranog voda u mehaniziranoj bojni Gromovi Gardijske motorizirane brigade HKoV-a. Osim Časničke škole završila je nekoliko tečajeva za operacije potpore miru. Govori francuski i engleski jezik.

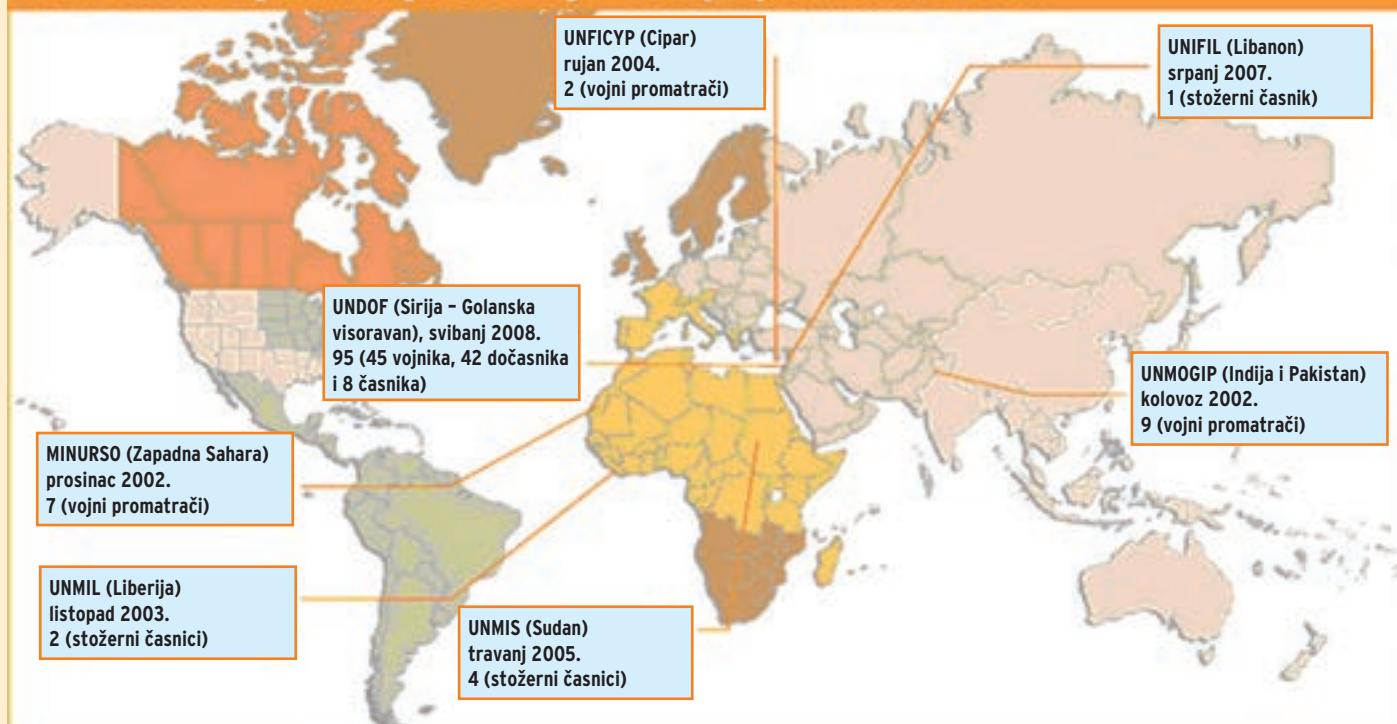
Snimio Goran GROŠNICK

DO JOŠ BOLJIH REZULTATA

Profesionalni angažman hrvatskih vojnika u UN mirovnim misijama

Tijekom sastanka ministra Božinovića i podtajnika UN-a za mirovne operacije Alaina Le Roya dogovoren je dolazak u Hrvatsku tima stručnjaka UN-a koji bi procijenili mogućnosti održavanja tečajeva za časnike UN-a u hrvatskim obučnim središtima, a očekuje se također da bi tim eksperata izvršio uvid u mogućnosti hrvatske vojne industrije

U 7 UN misija razmješteno je 120 pripadnika OSRH

O sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u međunarodnim mirovnim misijama Ujedinjenih naroda, kao i mogućnostima za obuku časnika UN-a u Republici Hrvatskoj te opremanju UN snaga hrvatskom vojnom opremom, razgovarali su u New Yorku ministar obrane Davor Božinović i podtajnik UN-a za mirovne operacije Alain Le Roy. Božinović je tijekom sastanka podsjetio na dosadašnji značajan angažman pripadnika OSRH u mirovnim misijama UN-a. Naime, trenutačno je u sedam UN misija diljem svijeta 120 pripadnika OSRH. Istaknuo je također mogućnosti obuke UN-ovih snaga u Hrvatskoj, ali i mogućnosti opremanja za potrebe UN operacija hrvatskom vojnom opremom – od kacige, odore i puške pa sve do oklopnih vozila. Tom prigodom je hrvatski ministar upoznao podtajnika Le Roya i njegove suradnike detaljnije, kako s našim obučnim kapacitetima tako i s proizvodima hrvatske vojne industrije. Dogovoren je dolazak u Hrvatsku tima stručnjaka UN-a koji bi procijenili mogućnosti održavanja tečajeva za časnike UN-a u hrvatskim obučnim središtima, a očekuje se također da bi tim eksperata izvršio uvid u mogućnosti hrvatske vojne industrije. U UN-u su posebno naglasili profesionalni angažman hrvatskih vojnika u mirovnim misijama, a istaknuli su UN misiju na Golanskoj visoravni u kojoj je 95 hrvatskih vojnika, gdje je stanje na terenu, nakon posljednjih

događaja u Siriji, sada izuzetno složeno. Božinović i Le Roy razgovarali su i o stanju u regiji jugoistočne Europe, ali i aktualnom formiraju nove UN misije koja se trenutačno priprema, a nakon osamostaljivanja Južnog Sudana, budući da trenutačno u UN misiji u Sudanu sudjeluju četiri časnika OSRH. Od 1999. do danas je u 17 različitih mirovnih misija UN-a sudjelovalo ukupno više od 1200 pripadnika OSRH. ■

Snimio Goran GROŠNIĆ

MEĐUNARODNA SURADNJA

Ministar Božinović na Harrimann Institute Columbia o hrvatskom putu u euroatlantske integracije

Snimio Goran GROŠNIĆ

Hrvatska uloga u jugoistočnoj Europi na putu u euroatlantske integracije te sigurnosni izazovi i stanje u regiji bile su teme predavanja koje je ministar obrane Davor Božinović održao sredinom srpnja na Harriman Institutu na Sveučilištu Columbia u New Yorku u SAD-u. Ministar Božinović je podsjetio kako je Hrvatska prošlog mjeseca završila šestogodišnje pregovore o članstvu u Europskoj uniji, što je bio dugotrajan i težak proces, koji je zahtijevao mnoge reforme i punu suradnju s međunarodnim institucijama. Pritom je ministar posebno istaknuo da su provodeće najzahtjevnijih reformi u Hrvatskoj kao i

snažno političko vodstvo Vlade RH na čelu s predsjednikom Vlade Jadrankom Kosor bili jedni od ključnih elemenata za uspješnost hrvatskog približavanja euroatlantskim integracijama. Riječ je o procesu koji je značajan ne samo za Hrvatsku nego i za regiju jugoistočne Europe u cjelini, a Božinović je pritom istaknuo kako su tri ključna pitanja koja stoje pred napretkom regije na približavanju euro-integracijama: funkciranje Bosne i Hercegovine, odnosi Beograda i Prištine u pogledu Kosova te prijepori između Atene i Skopja zbog imena države. Božinović je pritom posebno izrazio zabrinutost za stanje Hrvata u

Bosni i Hercegovini. Regionalna suradnja i njezino značenje također je bila jedna od tema Božinovićeva predavanja na Harriman Institutu, a podsjetio je između ostalog na središnju ulogu Američko-jadranske povelje (A5) koja izuzetno pridonosi jačanju suradnje u ovoj regiji. Što se tiče hrvatskog angažmana u NATO-u te doprinosu misiji ISAF, ministar je istaknuo da je Hrvatska uvijek spremna pomoci kada je to potrebno i kada je moguće, te kako Hrvatska shvaća svoju ulogu i svoj doprinos u mirovnim misijama, kako NATO-a tako i UN-a i EU-a koji pridonose stabilizaciji stanja na kriznim žarištima. Spomenuo je i vodeću ulogu Hrvatske u formiranju Škole vojne policije u Afganistanu, naglasivši da Hrvatska više od polovice svojih snaga u toj zemlji ima na poslovima obuke i mentoriranja afganistske vojske i policije, što je jedan od konkretnih doprisona kako bi vojska i policija u toj zemlji mogla samostalno preuzeti odgovornost za sigurnost svoje zemlje.

Ulaskom Hrvatske u NATO prije više od dvije godine te ulaskom u EU 2013., Hrvatska neće prestati težiti da se i ostale zemlje regije približavaju i priključuju euroatlantskim integracijama, te će Hrvatska pitanje jugoistočne Europe i dalje imati visoko na listi svojih prioriteta, jer je to i hrvatski interes, zaključio je Božinović.

Goran GROŠNIĆ

Potpore aktivnostima humanitarnog razminiranja

Ministar obrane Davor Božinović susreo se 19. srpnja s predstvincima međunarodne organizacije International Trust Fund, sa sjedištem u Sloveniji, a koja je u suradnji s vladama stranih država, ponajprije Sjedinjenih Američkih Država, usmjerena na prikupljanje sredstava i pružanje finansijske potpore aktivnostima humanitarnog razminiranja i zbrinjavanja neperspektivnih minsko-eksplozivnih sredstava u jugoistočnoj Europi.

Tijekom susreta bilo je riječi i o mogućnostima suradnje na projektima uništavanja viška ubojnih sredstava, a uz programme financiranja putem međunarodnih donacija. Istaknuto je da je Republika Hrvatska zainteresirana za daljnje projekte uništenje viška neperspektivnih ubojnih sredstava, te kako se za navedene aktivnosti može iskoristiti i potencijal domaćih tvrtki koje su angažirane na navedenim poslovima. International Trust Fond međunarodna je organizacija koja od 1998.

Snimio Josip KOPI

godine sudjeluje u projektima razminiranja u zemljama regije, a do sada je u Republici Hrvatskoj uspješno surađivala na projektima razminiranja s Hrvatskim centrom za razminiranje. U radu stručnih tijela ITF-a sudjeluju i predstavnici iz Republike Hrvatske.

OJI

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Uz kvalitetne vozače i mehaničare HMMWV-a M1151 na tečajevima su osposobljeni i instruktori, a to znači da će se u požeškom Središtu za obuku i doktrinu logistike, i u budućnosti, moći održavati ovakve obuke za pripadnike naših OS, ali i ostale korisnike, istaknuo je satnik Boris Galić, voditelj tečaja

Tijekom srpnja 2011., u Središtu za obuku i doktrinu logistike (SzOidL), u vojarni "Požega", održana su dva tečaja na kojima su odabrani pripadnici OSRH, polaznici tečajeva, osposobljeni za upravljanje i održavanje vozila HMMWV M1151. Riječ je o 13 specijalnih vojnih vozila s pripadajućom opremom, pričuvnim dijelovima i komunikacijskom opremom koja je Veleposlanstvo SAD-a, sredinom lipnja ove godine, doniralo MORH-u kao dio paketa pomoći za 2011. godinu, u vrijednosti od oko 5,52 milijuna dolara.

Prvi tečaj za vozače i instruktore vožnje na vozilima HMMWV M1151 održavao se od 6. do 13. srpnja na vježbalištu Glavica, njegovu cestovnom dijelu i novoj, obnovljenoj stazi za obuku vozača u terenskim uvjetima. Na tečaju je sudjelovalo 30 polaznika iz Hrvatske kopnene vojske, Zapovjedništva za potporu i Bojne za specijalna djelovanja. Certifikat za vozače HMMWV-a dobila su 24 polaznika, dok je šest polaznika

certificirano za instruktore vožnje. Nešto poslije, od 14. do 26. srpnja, proveden je tečaj za održavanje i instruktore održavanja vozila HMMWV. Polaznici su se, tijekom tečaja, upoznali s vozilom i općim sigurnosnim zahtjevima kod njegova održavanja, naučili su dijagnosticirati kvarove putem posebnih, za to predviđenih aparata te održavati i uklanjati nedostatke s hidrauličnih, pneumatskih

Obuka je bila veoma zahtjevna, a dojmovi odlični

Na tečaju su sudjelovali pripadnici HKoV-a, ZzP-a i BSD-a

i električnih sustava i uređaja na vozilu. Od 31 polaznika tečaja, njih 21 na kraju je certificirano za instruktore, dok je deset polaznika dobilo certifikat za održavanje HMMWV-a.

Voditelj oba tečaja bio je satnik Boris Galić, a tečajevi su proveli Rexl Cunningham i Bernard Felix Penix, ovlašteni instruktori Oružanih snaga Sjedinjenih Američkih Država. ■

TEČAJEVI ZA UPRAVLJANJE I ODR

Tečaj za vozače i instruktore vožnje na vozilima HMMWV M1151 održava se na vježbalištu Glavica, njegovu cestovnom dijelu i novoj, obnovljenoj stazi za obuku vozača u terenskim uvjetima

Satnik Boris Galić, voditelj tečaja

Tijekom srpnja su u SzOidL-u Požega prvi put održani tečajevi za vozače, mehaničare i instruktore na vozilima HMMWV M1151, a tečajeve su proveli ovlašteni instruktori OS SAD-a. Kakvi su dojmovi nakon završetka tečajeva?

Dojmovi su odlični. Zadovoljni smo jer smo na taj način, uz kvalitetne vozače i mehaničare HMMWV-a M1151 sposobili i instruktore, a to znači da će se u SzOidL-u Požega, i u budućnosti, moći održavati ovakve obuke za pripadnike naših OS, ali i ostale korisnike. I R. Cunningham, i B. F. Penix, instruktori OS SAD-a izrazili su veliko zadovoljstvo motivacijom, angažmanom ali i razinom usvojenih znanja i vještina polaznika oba tečaja. Osim toga, od njih smo dobili pohvale i za cestovno vježbalište Glavica, posebno za stazu

za obuku vozača u terenskim uvjetima koja je, prema njihovim riječima, jedinstvena po svojoj konfiguraciji i sadržaju.

U čemu je posebnost te staze?

Konfiguracija i sadržaj te staze omogućavaju da na jednoj trasi budu uvezane sve kritične situacije koje se mogu dogoditi na terenu, i zato je ona idealna za ovu vrstu obuke.

Zašto je za OSRH važna obuka za vozače i mehaničare na vozilima HMMWV?

To su vozila kojima se pripadnici OSRH koriste u međunarodnim misijama, i neophodno je da ih dobro upoznaju prije odlaska u područje operacija, da se osposobe u sigurnom upravljanju u različitim cestovnim i terenskim uvjetima te u uporabi svih uređaja koji omogućavaju bolju prohodnost i konačno, da ih mogu kvalitetno održavati.

ŽAVANJE VOZILA HMMWV M1151

Lana KUNIĆ, foto NATO

Rasmussen pozdravio uhićenje Gorana Hadžića

Ovo uhićenje omogućit će zatvaranje najbolnijeg poglavja novije europske povijesti. Tim je riječima uhićenje Gorana Hadžića, posljednjeg haaškog bjegunca, komentirao glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen. Glavni je tajnik čestitao Srbiji na koracima koje je poduzela u ispunjenju svojih međunarodnih obveza te istaknuo kako budućnost Srbije leži u konstruktivnoj suradnji sa

svojim susjedima i euroatlantskom obitelji. Prvi čovjek Sjevernoatlantskog saveza poručio je da će NATO i dalje pomagati regiji zapadnog Balkana na putu u euroatlantske integracije. Inače, Hadžića koji je uhićen na području Fruške gore, Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (ICTY) optužio je 2004. godine u 14 točaka optužnice za zločine protiv čovječnosti i povrede ratnog prava i običaja počinjene ubojstvima stotina i progonom tisuća Hrvata s okupiranih područja Hrvatske tijekom Domovinskog rata te za niz drugih zločina.

~~~~~

General Petraeus predao zapovjedništvo u Afganistanu

Američki general David Petraeus prošloga je tjedna predao zapovjedništvo nad američkim i NATO-ovim snagama u Afganistanu, a na svečanoj primopredaji tu je dužnost preuzeo američki general John Allen. Inače, general Petraeus koji je postao novi čelnik CIA-e, zapovjedništvo je preuzeo 4. srpnja 2010., a nadgledao je dolazak više od 30 tisuća dodatnih američkih vojnika koji su zaslužni za zaustavljanje talibanske pobune. Na njegovu tragu, kako

je najavio planira nastaviti i general Allen, koji je kazao da namjerava nastaviti uspješnost kakvu je i zatekao. Na značajnom doprinosu u misiji u Afganistanu, generalu Petraeusu zahvalio je glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen. "General Petraeus preuzeo je zapovjedništvo ISAF-a u ključnom trenutku i pripremao je teren za prelazak ovlasti na afganistske snage sigurnosti. On ostavlja Afganistan jačim mjestom no što ga je pronašao. Zahvaljujem mu na njegovoj neumornoj predanosti našoj misiji", kazao je Rasmussen. Glavni je tajnik ujedno zaželio uspjeh u nastavku misije i radu novom zapovjedniku. "Budućnost Afganistana je jasna. Država na čelu s Afganistancima. Pobunjenici mogu pokušati poremetiti taj proces ali ga ne mogu zaustaviti", poručio je glavni tajnik. Inače, što se Afganistana tiče SAD je počeo povlačiti prve vojnike iz te zemlje, a bili su stacionirani u sastavu međunarodnih vojnih snaga. Prvi kontingenat od 650 vojnika, raspoređen sjeveroistočno od glavnog grada Kabula, napustio je zemlju i neće biti zamijenjen, potvrđio je zapovjednik Michael Wynn, glasnogovornik američke vojske koja broji približno 100 000 vojnika u zemlji. Naime, američki predsjednik Barack Obama najavio je povlačenje trećine američkog kontingenta do ljeta 2012., to jest približno 33 000 vojnika. Oko 800 američkih vojnika trebalo bi napustiti zemlju do kraja mjeseca, a 10 000 do kraja godine. Uz proces povlačenje

vojnika odvija se i preuzimanje odgovornosti. Tako su afganistske snage u sklopu tranzicijskog procesa, službeno preuzele odgovornost za sigurnost u Heratu, prijestolnici istoimene pokrajine na zapadu zemlje, uz iransku granicu. Proces tranzicije službeno je počeo 17. srpnja u pokrajini Bamjanu, u središtu Afganistana, koju smatraju najmirnijom u zemlji, a nastavio se u gradovima Mehterlamu, na istoku, u Laškar Gahu, na jugu i u Heratu. Prijenos ovlasti treba se završiti koncem 2014., a istodobno će ga pratiti povlačenje svih borbenih snaga NATO-a kojih u Afganistanu trenutačno ima oko 130 000 vojnika.

Kako se ove godine obilježava 20. obljetnica 4.gardijske brigade, Podružnica Dubrovačko-neretvanske županije udruge veterana 4.gbr odlučila je na svojstven način obilježiti ovaj vrijedan jubilej projektom preveslavanja neretvanskom lađom od Prevlake do Maslenice i na taj način povezati dva nekadašnja bojišta (južno i zadarsko) na kojima je Četvrta u Domovinskom ratu 1991.-1993. ostvarila jedan od svojih najvećih uspjeha a ujedno i prostor odakle je bilo najviše njezinih pripadnika

Neretvanskom lađom od PREVLAKE DO MASLENICE

Za potrebe projekta, veteranima je lađu kojom se vozi Maraton lađa, ustupila Udruga lađara Neretve. U lađi je stalno bilo 8-10 veslača, bubenjača i paričar/kormilar, a obalom ih je pratilo nekoliko vozila s pričuvnim veslačima, opremom i drugim potrepštinstvima. Projekt je planiran u sedam etapa, a veslalo se od ranog jutra do večeri s kratkim stanjkama za ručak. Spavali su u mjestima gdje ih je noć zatekla. Projektu su se osim veterana iz same podružnice priključili i veterani iz Splita te podružnice za Zadarsku i Šibensko-kninsku županiju, Udruga specijalne policije iz Splita BATT i Zadra Poskoci te lađari Udruge lađara Neretve.

Na Prevlaku smo stigli 23.lipnja poslijepodne kako bismo iskrcali lađu i pripremili se za rani polazak dok je more mirno i bonaca. Rano ujutro u 4 sata počinje naš maraton. Laganim veslanjem

po mirnom moru stižemo u Cavtat gdje nas na riviочекuje načelnik općine Luka Korda sa suradnicima i konavljankama u narodnim nošnjama. Potom nastavljamo do desetak kilometara udaljenog Dubrovnika gdje uplovjavamo u stari port koji je bio pun brodica s turistima koji su neumorno snimali fotoaparatima. Uz malo zadržavanja nastavljamo do Gruža pa dalje prema Slanom i Stonu. Upalili smo svjeće kod spomenika poginulim braniteljima na rivi a rano ujutro nastavljamo prema Pločama. U našu čast gradska glazba odsvirala je prigodnu koračnicu. Potom nastavljamo dalje prema Gradcu i Makarskoj u koju smo uplovili navečer a na rivi su nas dočekali predstavnici grada, prijatelji i suborci.

Ujutro nam se priključila ekipa prijatelja iz Splita. Prošli smo nekoliko kilometara iz Makarske ali se

Iduće godine planiramo obilježiti 20. obljetnicu krvavih borbi za deblokadu Dubrovnika i oslobođanje juga domovine jednim veslačkim maratonom od Splita do Dubrovnika s dvije lađe veterana 4. i 1.gardijske brigade kao što smo to 1992. zajedno činili

Statistički podaci maratona: izveslano oko 500 kilometara, sudjelovalo oko 50 ljudi a najveći teret iznijela je skupina veslača iz Podružnice Dubrovačko-neretvanske županije koji su bili cijelo vrijeme u lađi, najčešće od jutra do večeri. Prosječan je broj zaveslaja u minuti bio 50, u satu 3000 a dnevno gotovo 39 000. Ekvivalent jednom zaveslaju je potezanje uteга od oko 30 kg na spravi za vježbanje što znači da je svaki veslač za sat vremena povukao gotovo 90 tona. Najstariji veslač u lađi, čovjek s umjetnim kukom Ante Marević svih sedam dana sudjelovao je u ovom maratonu a zadnji dan veslao je ujutro od 5 sati pa do ulaska u Novograd,iza 19 sati izveslavši 75 kilometara

dalje nije moglo. Jaka bura i valovi nisu nam dozvolili dalje te smo lađu preveli kopnom iza Vrućje-Dubaca gdje je najjači vjetar, prema Omišu. U lađi smo imali bubanj pa su naš dolazak čuli i prije nego su nas uočili. Pristajemo uz plažu gdje nas dočekuju predstavnici grada i brojni prijatelji. Do Splita je oko 20 kilometara. U predviđeno vrijeme uplovjavamo u luku i pristajemo uz sredinu rive gdje nas dočekuju brojni prijatelji i nekadašnji sudborci koji su razvili veliki transparent 1991.-2011. Ujutro nam se pridružuje domaća ekipa na čelu s predsjednikom Udruge veterana 4.gardijske Božom Zadrom koja preko Kaštelanskog zaljeva vozi prema Trogiru i Marini. U Marini lađu izvlačimo na trajler i prevozimo prema Rogoznici. Oko 19 sati kroz šibenski kanal u pratinji glisera pomorske policije uplovjavamo u Šibenik.

Ujutro nastavljamo dalje prema Pakoštanim. U lađu ulazi nekoliko veterana specijalne policije. U šibenskom arhipelagu, zaklonjeni otocima more je mirno pa lađa jednostavno klizi, pa prvi 10 kilometara do Vodica prevljujemo za sat i dvadeset minuta. Nakon 23 izveslana kilometra za 3 sata i 23 minute stižemo u Tisno, gdje smo se kratko zaustavili i promijenili dio veslača. U Pakoštane stižemo u 12.50 sati nakon 5 sati i 56 minuta samog veslanja od Šibenika i 39,22 prijedena kilometra. Dočekali su nas prijatelji i sudborci te čelnici podružnice za Zadarsku županiju Davor Prtenjača, Vlado Lučić i Filko Erlić. Nemamo mnogo vremena za odmor. Ulazi nekoliko svježih veslača, momaka iz Udruge specijalne policije Poskoci Zadar. Do Zadra je još

oko 30 kilometara. Nakon sat veslanja od Pakoštana valovi i vjetar se pojčavaju, ondje nema zaklona od otoka kao u šibenskom dijelu pa napredujemo sporo. U Zadar stižemo oko 20 sati, malo poslije nego smo planirali zbog slabih vremenskih uvjeta. Neposredno pred ciljem lađa nam se puni vodom, svaki val je nalijeva s nekoliko stotina litara vode. Malena pumpa i bubenjak koji je kantom izbacivao vodu ne mogu je isprazniti. U zadnjem tren pristajemo uz mul nasuprot crkve svetog Donata. Lada je gotovo puna vode. Sljedećeg dana već u četiri sata ujutro treba ustati i krenuti dalje prema 30 km udaljenom Ninu, a nakon gotovo četiri i pol sata veslanja stižemo u Sabunku nekoliko kilometara prije Nina. Pristajemo uz maleni mul. Pred nama je još dug put, do Velebitskog kanala još desetak kilometara pa do Ražanca isto toliko. Od Ražanca do ulaza u Novsko ţdrilo oko 15 kilometara, kroz ţdrilo četiri kilometra i do Novigrada četiri. Iako smo planirali ulazak lađom u Nin odustajemo jer će nam to oduzeti vrijeme, tko zna kakvi su uvjeti u veleribskom kanalu. Nakon kratkog odmora šest veslača nastavlja dalje bez čekanja ostalih koji se prebacuju osobnim vozilima. Veslamo dosta sporo, oko 4km/sat, pa nastojimo održati najkraći pravac. Našli smo na prevlaku između otoka Zečeva i kopna, vrlo uzak prolaz od niti metra širine i dubine svega oko 10 cm. Kako ne bismo gubili vrijeme za obilazak otoka, odlučili smo lađu prenijeti na drugu stranu. Nekih 50 metara u pličaku prebacujemo metar po metar lađu koja je teška oko 800 kg. Prethodno smo iskricali sve stvari na obalu da nam je lađa što

lakša, a pomoglo nam je nekoliko slovenskih turista. Nakon što smo prebacili lađu, tovarimo stvari i opremu i nastavljamo dalje. Sada već vidimo Paški most, udaljen oko 4 kilometra, ovom brzinom još sat veslanja. Vjetar i valovi tuku nas bočno, mnogo lakše nego prethodnih dana kada smo imali vjetar i valove u provu (pramac). Malo prije mosta pristajemo s lijevu stranu uz otok Pag prema Dinjiškoj. Nestalo nam je i vode. Uskoro stižu i četiri nova veslača, sada nas je deset plus bubnjar i kormilar. Osvježeni i kompletan polazimo dalje. Točno u 13 sati prolazimo ispod Paškog mosta, a vjetar i valovi tuku nam u leđa. Nakon sat i pol veslanja stižemo u Ražanac, sjedište istoimene općine na zapadnoj strani Velebitskog kanala. Pristajemo uz mali mul. Zovu nas u Nin gdje je za nas prireden doček uz gradsku glazbu i mjesnu feštu.

Polaganje vijenca na spomenik pripadnicima 4. gbr na Maslenici

Čeka nas još 25 kilometara do cilja. Od lokalnog ribara dobivamo upute kojim pravcem krenuti dalje. Moramo se izvući na pučinu, na sredinu kanala prema Starigradu da nas vjetar i valovi ne bi nanijeli u uvalu na zapadnoj strani jer onda nema mogućnosti nastaviti dalje s vjetrom i valovima u provu. Držimo se upute i polazimo dalje. Nekolicina veslača imala je opeklime već prvog dana. Nekoliko puta stali smo predahnuti. Lađa se ljujla na valovima. Nakon nekog vremena ulazimo u Novsko ždrilo, valovi su ovdje manji, gotovo je mirno more. Prolazimo ispod mostova i ulazimo u Novigradsko more. Cilj je pred nama. Pristajemo u Maslenici, mjestu koje je nakon istoimene akcije 1993. godine oslobođeno i nakon nekoliko mjeseci povezano s drugom obalom pontonskim mostom. Već smo dosta umorni i iscrpljeni. Četvorica veslača u lađi gotovo cijeli dan veslaju. Ruke su nam pune žuljeva, jedva stiskamo vesla. U Novigradu nas očekuju oko 20 sati. Ekipa je postala nestraljiva i želi što prije stići na cilj. Računali smo da nam u ovakvom stanju treba još oko sat veslanja ali smo stigli i prije, za gotovo pola sata. Pred ulazom u zaljev pred nas izlaze brodice okićeće hrvatskim zastavama a na obali nas pozdravljaju mještani. Veslamo do kraja kanala i okrećemo se

natrag do mjesta uz riju ispred prostorija lokalnog nogometnog kluba gdje se spremi festa.

Napokon, nešto iza 19 sati pristajemo uz riju dočekani pljeskom. Nakon gotovo više od 500 izveslanih kilometara i šest dana putovanja stižemo na odredište povezujući na simboličan način dva nekadašnja bojišta Zadarsko i Južno na kojima je Četvrta gardijska brigada tijekom 1991.-1993. godine ostvarila jedan od svojih najvećih uspjeha. Stižemo tamo odakle je Četvrta 1991. krenula. Presvlačimo mokru odjeću i nastavljamo druženje. Na licima se vidi umor i iscrpljenost. Sutra slijedi polaganje vijenaca i povratak na Neretvu.

Nakon odmora u Pakošanima krećemo natrag u Novigrad. Utovaramo lađu na šlep i polazimo do Zelenog hrasta gdje je spomenik poginulim pripadnicima 4. gardijske brigade gdje polažemo vijenac i palimo svjeće. Producavamo do Paljuva gdje je spomen-ploča našem poginulom Neretvaninu u akciji Maslenica Mariju Nikoliću-Kišu kod mjesta pogibije. Palimo svjeću kod spomen-ploča pok. Mariju Nikoliću i pok. Mariju Glavot te kod središnjeg križa u blizini gradnje crkve u Paljuvu. Slijedi povratak kućama. Sa sirenama i razvijenim zastavama prolazimo kroz Ploče, Opuzen i Metković gdje nas dočekuju obitelj i prijatelji. Time je završen ovaj veslački maraton kako smo i planirali. Umorni, iscrpljeni, s opeklinama od sunca i krvavim žuljevima ali sretni što smo uspješno završili ovaj veliki projekt. Svugdje gdje smo došli odlično smo primljeni i ugošćeni te se zahvaljujemo svima koji su nas na bilo koji način pomogli ili podržali. ■

Neretvanska lađa autohton je plovilo u dolini Nerete. U lađi se od davnina rađalo i umiralo. U prošlosti ovog kraja, dok je bilo rijetkih cesta, glavna komunikacija odvijala se vodenim putem, rijekom Neretvom i pri-tokama kao i bezbrojnim kanalima služila je za prijevoz tereta i ljudi. Taj voden put bio je nekada gotovo jedina komunikacija. Ono što je gondola za Veneciju to je lađa za Neretu, ono što je Alka za Sinj i Cetinsku krajinu to je Maraton lađa za Neretvane. Lađa je plitko plovilo bez kobilice a ima ih različitih dimenzija. U dnu su duge 3,40 do 4,10 metara, u vrhu oko 8 metara

Veslači na tvrđavi Oštros na Prevlasti

Potpisan Sporazum o suradnji hrvatskih i poljskih specijalnih snaga

Izaslanstvo BSD-a na čelu sa zapovjednikom brigadirom Nikolom Županićem od 4. do 7. srpnja boravilo je u Zapovjedništvu za specijalne operacije OS Republike Poljske u Krakowu i Lublinecu. Tijekom susreta u Zapovjedništvu Snaga za specijalne operacije (SzSO) OS Republike Poljske (POLSOFCOM) potpisani je Sporazum o suradnji SzSO Republike Hrvatske i SzSO Republike Poljske, a potpisali su ga brigadir Nikola Županić i zapovjednik POLSOFCOM-a general Pjotr Patalon.

Potpisani dokument plod je petogodišnje suradnje naših i poljskih SzSO koja je započela s 1. specijalnom pukovnjom u Lublinecu, kojoj je tada zapovjednik bio sadašnji general Pjotr Patalon. Nakon tog prvog susreta došlo je do intenzivnije suradnje pripadnika dviju snaga za specijalne operacije i pojavila se inicijativa, generala Potasinskog (tragično poginulog u avionskoj nesreći prilikom posjeti Katynskoj šumi) o potpisivanju Sporazuma o suradnji koji je u konačnici i potpisani. Navedeni sporazum omogućit će SzSO objiju zemalja još veću i slobodniju suradnju u daljinoj zajedničkoj obuci. Nakon svečanog potpisivanja Sporazuma hrvatsko vojno izaslanstvo položilo je vjenac i svijeću kod spomenika generalu Potasinskom.

Tijekom boravka u Poljskoj hrvatsko izaslanstvo posjetilo je 1. specijalnu pukovniju u Lublinecu gdje ih je dočekao zamjenik zapovjednika postrojbe brigadir Slawomir Drumovich. Domaćin je gostima predstavio svoju postrojbu i vježbe koje su u tijeku. Tom prigodom posjetili su i spomenobu 1. specijalne pukovnije, gdje su razmijenjeni prigodni darovi između zapovjednika BSD-a i zapovjednika 1. specijalne pukovnije.

U vojarni u Gliwicama hrvatski vojni predstavnici nazočili su činu ukidanja Bojne specijalne policije te nezinu ponovnom svečanom ustrojavanju u novoformiranu postrojbu SzSO pod imenom AGATA.

Zastavu postrojbe zapovjednik ugašene postrojbe predao je zapovjedniku POLSOFCOM-a generalu Pjotru Patalonu te je ministar obrane Republike Poljske Bogdan Klich proglašio novu postrojbu pod imenom AGATA. Postrojba je svečanim mimohodom odvedena s mjesta za postrojavanje i ponovno vraćena s novim zelenim beretkama i značkom SzSO. Poljski ministar obrane u svom je govoru posebno istaknuo i hrvatsko vojno izaslanstvo, a u razgovoru s brigadirom Županićem dotaknuo se buduće suradnje dviju snaga za specijalne operacije.

Zajednička radionica dogovorena je u drugoj polovici listopada u Delnicama, a nakon toga tijekom prosinca u Krakowu. OJI

Operacije borbe protiv pirata

U organizaciji Zapovjedništva HRM-a i Obalne straže RH od 12. do 15. srpnja održana je u Splitu u prostorijama HRM-a BVS (bilateralna vojna suradnja) na temu - Operacije borbe protiv pirata. Aktivnost je provodio stručni Tim ratne mornarice SAD-a čiji je čelnik kapetan fregate Joseph F. LeCato Jr. Domaćin aktivnosti bila je pukovnica Meri Kekez Ušlejbrka iz Obalne straže RH, zajedno s bojnikom Vladimirom Škaricom. Ostali sudionici su bili iz Odjela N-2 ZHRM, Središta za obuku HRM, Flotile HRM i Obalne straže RH.

Teme aktivnosti su bile pregled i značenje piratstva u svijetu, pravo mora, strategija združenih operacija, kombinirane pomorske snage protiv piratstva, boarding postupci, operativni menadžment rizika i naučene lekcije.

Iskustvo stručnog Tima RM SAD, izlaganja kao i naučene lekcije bilo je izuzetno zanimljivo pripadnicima HRM-a i Obalne straže RH i od velike je važnosti za budući rad Obalne straže RH. Rasprava i razmjena

iskustva omogućila je bolje razumijevanje problematike koja je jedna od značajnih zadaća Obalne straže RH. S. JONJIĆ

"Krila Oluje" na "Adria Air Race" u Zadru

Akrogrupa HRZ-a i PZO-a "Krila Oluje" u sastavu 93. zrakoplovne baze nastupila je 20. srpnja s letačkim programom u Zadru u sklopu manifestacije "Adria Air Race Zadar 2011". Demoprogram je izveo i satnik Ivan Krizman na zrakoplovu ZLIN 242 L iz sastava Eskadrile aviona 93. zb, dok je organizator natjecanja akrobatskih pilota u službeni ocjenjivački sud uvrstio hrvatskog pilota satnika Natka Kulica.

"Krila Oluje" imali su svoj prvi nastup upravo na zadarskoj rivi 23. srpnja 2004. u sklopu svečanosti otvorenja Europskog prvenstva u jedrenju, a ovo im je šesti nastup pred zadarskom publikom. Inače, piloti "Krila Oluje" tradicionalno svaki svoj nastup u Hrvatskoj i inozemstvu nakon povratka u Zemunik završavaju "Pozdravom Zadru", preletom iznad grada Zadra.

Slijedeći nastup imaju u Krinu 5. kolovoza u sklopu svečanog obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja, te 16. obljetnice VRO Oluje, dok ovogodišnje inozemno predstavljanje završavaju izvedbom u Radomu u Poljskoj 27. i 28. kolovoza. M KARAČIĆ

Neven Zugaj brončani u finalu Zlatne lige u Bakuu

Finale najprestižnijeg turnira Zlatne lige u Bakuu (Azerbajdžan) održano je od 8.-10. srpnja. Natjecali su se samo najbolji svjetski hrvači koji su to izborili kroz dva grand prix početkom godine. Uz njih, pravo su nastupa, imali samo olimpijski pobjednici, svjetski prvaci i kontinentalni prvaci. Samim time jasno je od kolike je važnosti ovaj turnir u svijetu hrvanja.

Pravo nastupa na tom turniru izborili su i naši reprezentativci, inače naša dva časnika, poručnici Neven i Nenad Zugaj iz SzUO.

Neven je ostvario izvrstan rezultat, u kategoriji do 74 kilograma osvojio je broncu.

U osmini finala pobijedio je Adilova Aseta iz Kazahstana 1:0,1:0, da bi u četvrtfinalu nepravedno izgubio od Azerbajdžanca Elvina Mursalijeva 0:1, 0:2 i 0:2. Kako se Mursalijev plasirao u finale, tako je pogurao Nevena u repasž gdje je Neven pobijedivši Ukrainerinu Daragana Mikolu 1:0, 1:0 osigurao borbu za broncu.

Najznačajnija je dakako bila ta borba, gdje se Neven susreo s domaćinom i aktualnim europskim prvakom Azerbajdžancem Rafiqom Huseinovim i lako ga svladavši osvojio broncu. Time je Neven postao prvi Hrvat koji je na tom turniru osvojio medalju.

Što se Nenada tiče, krenuo je izvrsno pobjedama nad Mađarima Peterom Bacsijem a zatim i nad Zoltanom Fodorom, srebrnim s posljednjih Olimpijskih igara. Stigavši tako u polufinalu izgubio je od predstavnika Azerbajdžana Tahmasebija. Kao i Neven, i Nenad je bio u prilici osvojiti brončano odličje, no ovaj put nije uspio. Iranac je ovaj put bio bolji i Nenadu je odličje izmaklo iz ruku. O.JI

Nizozemski kolezionar

U prigodi prošlogodišnjeg obilježavanja 15. obljetnice vojnoredarstvene operacije Oluja Ministarstvo obrane RH u suradnji s dnevnim novinama 24 sata izdalo je najlepnice gardijskih brigada OSRH i specijalnih postrojbi MUP-a koje su sudjelovale u provedbi opreacije. Najlepnice su u više prigoda dijeljene i izazvale su veliko zanimanje civila, među kojima je iznimno zanimanje i želju da ih ima u svojoj kolekciji pokazao i jedan stranac. Riječ je o Nizozemcu Mellaartu Keesu koji ih smatra toliko vrijednima da je preko prijatelja, inače pripadnika HV-a kojeg je upoznao još tijekom rata, odlučio nabaviti nekoliko desetaka komada spomenutih najlepnicu s vojnim obilježjima. Inače ovaj zanimljivi Nizozemac jedan je od rijetkih kolezionara koji posjeduje brojne vojne predmete iz Hrvatske vojske u svojoj zbirici, u Hrvatsku je dolazio i tijekom rata i iznimno poštaje hrvatske branitelje koji su se borili u Domovinskom ratu. P.V.

Studenti iz Velike Gorice završili praksu u 93. zb

U 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik" 22. srpnja uspješno je završena stručna praktična studijska praksa studenata druge godine studija "Održavanje zrakoplova" Veleučilišta Velika Gorica.

Cilj provedbe prakse jest upoznavanje s općim značajkama organizacijskog i tehnološkog procesa održavanja zrakoplova u prvom i drugom stupnju održavanja, a tijekom

dvojtjedne prakse studenti su imali prigodu pratiti praktične radove na oba stupnja održavanja aviona i helikoptera iz sastava baze u Zemuniku kao i vođenje tehnološke i tehničke dokumentacije u održavanju zrakoplova.

Studenti su također upoznati i s mogućim radnim zadaćama, mjerodavnostima i odgovornostima prvostupnika-inženjera održavanja zrakoplova, a stečeno iskustvo u zrakoplovnoj bazi osnova je za njihovu daljnju profesionalnu specijalizaciju. Studijsku praksu proveli su tehničari prvog stupnja održavanja Eskadrile aviona i tehničari drugog stupnja održavanja tehničke Zrakoplovno-tehničke bojne 93. zrakoplovne baze u vojarni "Pleso" u 91. zrakoplovnoj bazi HRZ i PZO. Studenti su se upoznali s avionima MiG-21 BisD/UMD, An-32B i helikopterom Mi-171Sh. M. K.

Promocija monografije o 9. gbr u Gospicu

U sklopu obilježavanja Dana grada, u Gospicu je 21. srpnja održana promocija monografije o 9. gardijskoj brigadi. Tako je ova izuzetna monografija nakon Zagreba predstavljena i u domicilnom gradu postrojbe. U prostorima gospičkog Kulturno-informativnog centra, pred brojnom publikom, knjigu su predstavili brigadir Žvonko Brajković (jedan od zapovjednika 9. brigade) i urednik cjelokupne edicije prof. Antun Moguš.

Na promociji su bili mnogi bivši pripadnici postrojbe i predstavnici udruga proizlišlih iz Domovinskog rata. Svoja sjećanja na te slavne dane i dojmove o knjizi iznijeli su i župan Ličko-senjske županije Milan Jurković, ratni kapelan postrojbe vlač. Stjepan Žeba i gradonačelnik Gospicu Milan Kolić (koji je također bio pripadnik 9. gardijske brigade).

Vijesti,
aktualnosti,
zanimljivosti
iz policijskog rada
čitajte na:

www.mup.hr

Časnički namjesnik Predrag Toplak priznanje je zasluzio u jakoj konkurenciji: Dočasničku akademiju Kopnene vojske SAD-a u Fort Blissu je do sada završilo oko 30 000 starijih dočasnika tijekom 61 naraštaja polaznika, a od toga je bilo 620 stranih polaznika iz 72 države. Kandidati za ulazak u Kuću slavnih biraju se među stranim polaznicima škole. Od 12 do sada tako odabralih dočasnika iz raznih zemalja koji su ovo priznanje dobili, čak dvojica su iz Hrvatske...

Časnički namjesnik Predrag Toplak u Kući slavnih Dočasničke akademije Kopnene vojske SAD-a

Kada je sredinom lipnja ove godine Dočasnička akademija Kopnene vojske SAD-a (United States Army Sergeants Major Academy, USASMA) u Fort Blissu organizirala svečanost za svoje odabrane polaznike, jedan od najvažnijih uzvanika na događanju bio je Prvi dočasnik Vojnoobavještajne bojne HKoV-a, časnički namjesnik Predrag Toplak. On je tada, 16. lipnja 2011., ušao u Kuću slavnih ove američke elitne, visoke vojne škole.

"U Kuću slavnih ulaze odabrani strani polaznici Dočasničke akademije Kopnene vojske SAD-a koji su se, nakon školovanja, istaknuli na dužnostima koje obavljaju, oni koji su obnašali ili još uvijek obnašaju najviše dužnosti u dočasničkom lancu potpore oružanih snaga u zemljama iz kojih dolaze", objašnjava časnički namjesnik Toplak dok razgovaramo u njegovu uredu, u vojarni "Sveti Petar" u Ogulinu. Zidovi i police u ovoj prostoriji prepune su fotografija, odlikovanja, zahvalnica i svjedodžbi koje govore o desetljećima Toplakova truda, zalaganja i ulaganja u građenje vojne karijere. Dočasničku akademiju Kopnene vojske SAD-a završio je 1998. godine, kao polaznik 48. naraštaja visoke dočasničke izobrazbe (Sergeants Major Course, Class '48), i bio je tada prvi dočasnik hrvatskih Oružanih snaga na toj razini izobrazbe u SAD-u. Nakon povratka u Hrvatsku, časnički namjesnik Toplak postaje prvi po redu Prvi dočasnik OSRH i tu dužnost obnaša od 1999. do 2003., a nakon

toga nastavlja obavljati visoke dužnosti u dočasničkom lancu OSRH. Prijedlog vojnog izaslanika SAD-a u RH da baš Toplak uđe u Kuću slavnih Dočasničke akademije Kopnene vojske SAD-a zatekao ga je na mjestu Prvog dočasnika VOB-a HKoV-a. Časnički namjesnik

Predrag Toplak je to priznanje zasluzio u jakoj konkurenciji: Dočasničku akademiju Kopnene vojske SAD-a u Fort Blissu je do sada završilo oko 30 000 starijih dočasnika tijekom 61 naraštaja polaznika, a od toga je bilo 620 stranih polaznika iz 72 države. "Kandidati za ulazak u Kuću slavnih biraju se među stranim polaznicima škole. Od 12 do sada tako odabralih dočasnika iz raznih zemalja koji su ovo priznanje dobili, čak dvojica smo iz Hrvatske – i to možda najbolje govori koliko je Hrvatska vojska cijenjena

i kako su njezini dočasnici, u međunarodnim okvirima, prepoznati po svojim sposobnostima i kvalitetama", govori časnički namjesnik Toplak ponosno pokazujući brojne fotografije nastale tijekom nedavna boravka u Americi. Ovo veliko priznanje dočasnicima OSRH prati još jedan podatak. Naime, godinu dana prije Toplaka, 2010. godine, počasno mjesto u Kući slavnih u Fort Blissu zasluzio je još jedan pripadnik dočasničkog kadra OSRH, časnički namjesnik Goran Turk koji je bio treći po redu Prvi dočasnik OSRH, a i među polaznicima sljedećeg, 62. naraštaja visoke dočasničke izobrazbe Dočasničke akademije KoV-a OS SAD-a očekuje se sudjelovanje novih pripadnika OSRH. Ovakvu uspješnost hrvatskih dočasnika Toplak, pored ostaloga, objašnjava i kvalitetnim, slijednim i progresivnim sustavom izobrazbe dočasnika u OSRH. "Naš sustav dočasničke izobrazbe koji se provodi na Hrvatskom vojnom učilištu 'Petar Zrinski' jedan je od najkvalitetnijih sustava dočasničke izobrazbe u regiji, ali i šire od nje. Zato je postalo sasvim uobičajeno da zemlje regije šalju pripadnike svojih OS, svoje dočasnice, na izobrazbu kod nas. Kada se, uz to, zna da je više od 40 stranih vojnih izaslanstva posjetilo OSRH kako bi se što bolje upoznali s načinom školovanja hrvatskih dočasnika, mislim da s pravom možemo biti zadovoljni onim što smo postigli", zaključuje Toplak. ■

PODVODNO LANSIRANJE SCALP-a

Prvo podvodno lansiranje mornaričkog krstarećeg projektila SCALP (Système de Croisere Autonome a Longue Portee) europskog raketnog koncerna MBDA uspješno je završeno u suradnji s francuskom agencijom za vojnu nabavu (Direction Générale de l'Armement - DGA). Lansiranje projektila obavljeno je 8. lipnja s podvodne platforme smještene u blizini otoka Levant u Sredozemnom moru pri čemu su postignuti svi ciljevi. To je omogućilo provjeru sljedećih faza: izbačaj projektila, izlaz iz vode, odvajanje spremnika i podvodno krstarenje.

U Francuskoj su navedeni projektili poznatiji pod imenom Missile de Croisiere Naval (MdCN), dometa su 1000 km uporabom s lansera Sylver A70. Dolaze kao inačica za ugradnju na fregate nove generacije FREMM i inačica za ispaljenje iz torpednih cijevi, koja je predviđena za podmornice klase Barracuda. Francusko ministarstvo obrane naručilo je od tvrtke MBDA 250 projektila SCALP za 910 milijuna eura, od kojih je 200 namijenjeno fregatama klase Aquitaine (FREMM), dok je preostalih 50 namijenjeno podmornicama Barracuda. Prva dostava projektila namijenjenih fregatama očekuje se 2013. dok bi podmornice svoje projektile trebale dobiti 2017.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVO TENKOVSKO STRELJIVO

Njemačka tvrtka Rheinmetall Defence predstavila je sredinom lipnja novi projektil za tenkovski top kalibra 120 mm za topove glatke cijevi. Riječ je o projektu označe DM11 a može se ispaljivati iz svih tenkovskih topova kalibra 120 mm NATO standarda s cijevima dužine 44 i 55 kalibara. Streljivo je razvijeno za potrebe njemačkog ministarstva obrane. Omogućit će posadama tenkova da učinkovitije odgovore na razne moderne prijetnje.

DM11 se tijekom punjenja programira te ima mogućnost eksplozije iznad unaprijed određene točke. Fizičke dimenzije projektila su 120 x 570 mm, a bojna se glava puni eksplozivom smanjene osjetljivosti što povećava sigurnost skladištenja i rukovanja. Novi se projektil zbog toga može rabiti u širokom rasponu temperatura, od -46 do +71 stupanj C.

Namijenjen je za djelovanje po neoklopljenim i slabo oklopljenim ciljevima, protutenkovskim

Foto: Rheinmetall Defence

položajima i bunkerima. Zbog povećanog dometa može se rabiti i za zadaće potpore pješaštvu.

T. VLAŠIĆ

OPERATIVNOST KLASE DARUSSALAM

Brunejsko ministarstvo obrane objavilo je daljnje informacije o ophodnim brodovima klase Darussalam namijenjenim brunejskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici koje je izgradila njemačka brodograđevna kompanija Lurssen Werft. Plovila nose imena KDB Darussalam (oznake 06), KDB Darulehsan (oznake 07) i KDB Darulaman (oznake 08). Ophodni brodovi klase Darussalam su duljine 80 m, širine 13 m te gaza 3,3 m. Osnovu propulzijskog sustava čine dizelski motori dok im je autonomija 21 dan. Temeljno naoružanje plovila sastoji se od glavnog pramčanog topa Bofors kalibra 57 mm, radara Thales Sting EO MK2 namijenjena upravljanju paljbom, radara Terma Scanter 4100 namijenjena pretraživanju zraka i morske površine, elektrooptičkog uređaja Zeiss MEOS II, dva navigacijska radara Furano te četverostruka lansera namijenjena projektilima Exocet MM40. Prva dva plovila

službeno su primopredana početkom siječnja 2011. a uvedena su u operativnu uporabu brunejske mornarice u svibnju dok je dostava trećeg ophodnog broda predviđena za kolovoz ove godine. Odobalni ophodni brodovi klase Darussalam zamijenit će raketne brodove klase Waspada koji su bili u operativnoj uporabi više od 30 godina.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVI RAZARAČ KLASE ARLEIGH BURKE

Prema priopćenju američkog ministarstva obrane, američka brodograđevna tvrtka Huntington Ingalls Industries (HII), dio Ingalls Shipbuildinga potpisala je ugovor fiksne vrijednosti za gradnju 63. razarača klase Arleigh Burke (DDG 113). Ugovor uključuje gradnju samog broda, inženjerske prijedloge promjena i poboljšanja te projektne zahtjeve. To je prvi dodijeljeni ugovor o gradnji razarača u devet godina te uključuje samo prvu od dvije faze planirane nabave. Druga faza uključuje opciju gradnje dodatnih triju plovnih jedinica dok vrijednost dodijelenog ugovora nije objavljena te se trenutačno smatra poslovnom tajnom.

Znatan dio gradnje novog razarača odvijat će se u gradovima Pascagoula, Cincinnati, Walpole, Burns Harbor, York i Charlottesville. Radovi bi trebali biti završeni u srpnju 2017. Kompanija Ingalls Shipbuilding je dostavila 28 razarača klase Arleigh Burke američkoj ratnoj mornarici. Kompanija je 28. brod, William P. Lawrence (DDG 110), službeno dostavila 4. lipnja u Mobileu, Alabama.

M. PTIĆ GRŽELJ

KORISNI DODACI NA STRELJAČKOM ORUŽJU

U današnje vrijeme vojno oružje pojam je funkcionalnosti, bez obzira na podrijetlo, namjenu i proizvođača. Svaki detalj vojnog oružja i opreme izrađen je da bi u što većoj mjeri pridonio njegovoj funkcionalnosti, a ujedno izbjegavajući svi detalji i dodaci koji nisu nužno potrebni, ili dodatno usložnjavaju i poskupljuju proizvodnju. Zbog toga je suvremeno vojno oružje stroge jednostavnosti izrade, bez suvišnih detalja i dodataka i gotovo jednake završne obrade u cijelom svijetu (metalni dijelovi su u pravilu brunirani ili obojeni u odgovarajuću maskirnu shemu, drveni su obično u boji prirodnog drveta, pokriveni

ni mat-lakom, a dijelovi od sintetičkog materijala u nekoj maskirnoj shemi ili mat-crnoj boji). Međutim, nije oduvijek vojno oružje bilo pojma jednostavnosti i funkcionalnosti, a osobito ne individualno oružje pojedinca.

Naime, jedna od karakterističnih osobina ljudi je da stvarima koje imaju, nastoje dati nekakav poseban, unikatni izgled koji bi ih odmah povezao s njima, a s obzirom na to da su i ratnici samo ljudi, ta se ljudska osobina dugo vremena odnosila i na oružje. Dok je oružje bilo osobni izbor i osobna stvar vojnika (praksa koja se protezala dugi niz stoljeća), oni su nastojali dati mu neko svoje

osobno obilježe, neki lako prepoznatljiv motiv koji bi nedvosmisleno povezivao oružje s njima. Naravno, što je neki ratnik bio istaknutiji ili bogatiji, njegovo oružje bilo je bolje izrađeno, te ukrašenije raznim detaljima i plemenitim materijalima, pa su pojedini primjerici takvog oružja postajali prava umjetnička remek-djela, iznimne vrijednosti.

Tijekom razvoja masovnih vojski, kada država u potpunosti preuzima njihovo opremanje i naoružavanje, odnos prema vojničkom oružju radikalno se mijenja. Imperativ vojne industrije bio je stvoriti naoružanje maksimalno djelotvorno za namjensku svrhu, a dovoljno jednostav-

Tijekom vremena uočena je potreba da se i standardno vojno streljačko naoružanje dodatno opremi pojedinim dodacima bez kojih u načelu sasvim dobro funkcioniра, ali koji u određenoj mjeri poboljšavaju neke njegove osobine ili ga čine lakšim za rukovanje

no i jeftino da se može proizvoditi u velikim serijama. Razumljivo, uporaba plemenitih materijala, posebna izrada i dodatno ukrašavanje oružja u takvim okolnostima više nisu dolazili u obzir, a isto tako promijenio se i mentalni sklop vojnika – više nije bilo posebno istaknutih ratnika koji bi se na bojištu uočavali na prvi pogled i samom svojom pojmom ulijevali strah u kosti protivnika, već su heroji bili samozatajni, obični vojnici koji su to postajali više stjecajem okolnosti nego svojom voljom i vještina. Osim toga, masovnom uporabom vatrenog oružja, borba je definitivno prenesena na veću ili manju udaljenost sukobljenih strana, zbog čega je duže preživljavao onaj koji je bio bolje prikriven. U takvim okolnostima sjajno, blještavo naoružanje, s raznim ukraši-

ma moglo je biti samo štetno njegovu vlasniku.

Streljačko naoružanje, proizvođeno u golemin serijama, u potpunosti je izgubilo sve ukrase i dodatke učinivši ga krajnje funkcionalnim alatom za vođenje borbe, a njegova završna obrada uvijek je bila koncipirana tako da traje koliko i uporabni vijek oružja, da bi se postigla što jednostavnija i jeftinija proizvodnja. Drugim riječima, što se predviđala kraća uporaba nekog oružja ili je bila masovnija i brža proizvodnja, to je njegova izrada bila lošija (npr. kvaliteta materijala od kojih su proizvedene puške s početka XX. stoljeća, kao što su Mauser M 98, Mannlicher M 95 ili neka inačica puške Lee-Enfield daleko je bolja od velikog broja kasnijeg naoružanja, pa i dandanas se iz starih pušaka Mauser, Lee-Enfield, Springfield i sl. može bez problema i bojazni pucati, međutim veliki broj daleko mlađih automatskih pušaka i kratkih strojnica prilično je nesiguran i može biti vrlo opasan za svoje korisnike).

S druge strane, izrada znatno kvalitetnijeg i posebno ukrašenog oružja nije u potpunosti nestala, ali je svedena na pojedinačne primjerke ponajprije lovačkog oružja, te reprezentativne (najčešće memorijalne) primjerke pištolja i revolvera (ali isto tako i drugih vrsta

Pozlaćeni i gravirani, ručno izrađeni Colt M1911

streljačkog oružja - ponajprije pušaka i kratkih strojnica), koji se obično dodjeljuju istaknutim pojedincima u vojnom i državnom establišmentu kao svojevrsna nagrada i priznanje za njihove velike doprinose društву.

Tijekom vremena uočena je potreba da se i standardno, do krajnjih granica pojednostavljeni, vojno streljačko naoružanje dodatno opremi pojedinim dodacima bez kojih u načelu sasvim dobro i funkcioniра, ali koji u određenoj mjeri poboljšavaju neke njegove osobine ili ga jednostavno čine lakšim za rukovanje. Od velikog broja takvih dodataka, najširu uporabu pronašli su:

- skrivač i razbijač plamena
- plinska kočnica
- kompenzator
- ubrzivač (schneller) i
- ergonomski, podesivi kundak.

Skrivači i razbijači plamena

Među prvim korisnim dodacima na streljačko naoružanje montirani su skrivači plamena, koji su trebali umanjiti ili potpuno zakloniti plameni bljesak na ustima cijevi prilikom opaljenja metka. Naime, pošto je crni barut zamijenjen malodimnim, demaskirajući oblak dima koji je stvaralo opaljenje metka više nije bio problem, međutim malodimni baruti za razliku od crnog izgaraju uz vrlo jaki plamen, prilično vidljiv i na većim udaljenostima. Drugim riječima, demaskirajući oblak dima stvoren ispaljenjem metka s crnim barutom, zamijenjen je jednak tako demaskirajućim bljeskom pucnja malodimnog baruta.

Prilikom gađanja iz pušaka i pištolja, bljesak pucnja bio je kratkotrajan i relativno slabijeg intenziteta, što nije zahtijevalo neke posebne intervencije na njegovu otklanjanju, međutim kada su u širi operativnu uporabu uvedene strojnice, problem prikrivanja vrlo jakog i relativno dugotrajnog plamena na ustima cijevi kao posljedice rafalne paljbe, postao je vrlo aktualan. Rješenje je bilo u konstrukciji skrivača plamena, oblika dužeg ili kraćeg ljevka (znatno rijede cilindra), koji se

montirao na usta cijevi pomoću odgovarajućih adaptera, ili urezanim navojem. Kod pojedinih vrsta oružja skrivač plamena je bio u kompletu s priborom i po potrebi su ga na cijev montirali poslužitelji, a u drugom slučaju montirao se tijekom proizvodnje u tvornici i tada je s cijevi činio nedjeljivu cjelinu.

Nije pouzdano utvrđeno kada se točno pojavio skrivač plamena, niti tko ga je prvi počeo rabiti, međutim činjenica je da se već prije I. svjetskog rata mogao uočiti na pojedinim inačicama Maximove strojnica. Kako je većina oružanih snaga tada najrazvijenijih zemalja rabila neku strojnici po Maximovu načelu (bilo da je kupovana

oružja. Kada je bila riječ o strojnicama na Maximovu načelu, (inače prilično glomaznom oružju), taj nedostatak nije toliko dolazio do izražaja, međutim kod puškostrojnica, a pogotovo kod kratkih strojnica bio je itekako veliki problem, ali svako skrivačivanje skrivača plamena, izravno se odražavalo na njegovu djelotvornost (naravno, u negativnom smislu).

Kako se Hitlerova Njemačka počela pripremati za Blitzkrieg, sve više je do izražaja dolazila jednostavnost naoružanja i njegove, što je moguće manje, dimenzijske (osobito za potrebe zračno-desantnih snaga). Klasičnom skrivaču plamena u takvoj koncepciji uporabe

MG 42. - izvrsno se može uočiti razbijač plamena

na međunarodnom tržištu ili proizvođena po licenciji s vlastitim poboljšanjima), razumljivo je da se jednako brzo proširila i uporaba skrivača plamena. Ukratko, u I. svjetskom ratu gotovo sve strojnice suko-bljenih strana bile su opremljene nekom vrstom skrivača plamena. Kada je započela proizvodnja puškostrojnica i kratkih strojnica, gotovo se podrazumijevalo i njihovo opremanje skrivačem plamena. Između dva rata našao je vrlo široku primjenu i na malokalibarskim automatskim topovima (osobito je bio rabljen na brodskom protuzrakoplovnom topništvu).

S druge strane, iako nesumnjivo djelotvoran, skrivač plamena imao je jedan dosta izražen nedostatak – bio je prilično dugačak (nerijetko i težak) i u velikoj mjeri je produžavao gabarite

oružanih snaga definitivno više nije bilo mesta, ali je i dalje ostao problem prikrivanja demaskirajućeg učinka plamena rafalne paljbe. Rješenje je bilo u konstrukciji dodatka koji bi prije svega razbijao plamen rafala u širinu, čime bi se na većim udaljenostima smanjila njegova uočljivost. Drugim riječima, više se nije nastojao potpuno prikriti plamen rafala, ali je bilo moguće smanjiti ga do takve razine da protivnik (osobito u noćnoj borbi) ne može razaznati bljesak rafala iz strojnicy kao dominantnog oružja, od npr. bljeska kratke strojnicy, pa u nekim okolnostima i obične vojničke puške. Jedno od takvih, konstrukcijski najboljih rješenja ikada napravljenih u povijesti oružarstva, bio je skrivač plamena na strojnici MG 42 - svojevrsna

kombinacija klasičnog skrivača plamena kratkog *ljevka* s razbijajućem plamena i pojačivačem trzanja koji ujedno omogućuje i automatiku rada cijelog oružja.

Koncepcija razbijajuća plamena pokazala se vrlo solidnim rješenjem tijekom II. svjetskog rata za osobno naoružanje (velikim dijelom zahvaljujući i strojnici MG 42), pa nakon rata vrlo široku primjenu nalazi u konstrukciji gotovo svih novoproizvedenih pušaka i puškostrojnica. Klasični, ljevkasti, skrivač plamena gotovo u potpunosti je nestao pri izradi osobnog streljačkog oružja, iako je i u današnje vrijeme bilo pokušaja njegove restauracije (npr. sovjetska skraćena

amortizaciju puščanog, puškostrojnic-kog ili pucnja iz kratke strojnice je bez ikakvih poteškoća mogao amortizirati svaki vojnik-strijelac, gađajući puškom (ili drugim oružjem) pomoću oslonca kundaka o vlastito rame. Problem snažnog trzaja javio se tek s pojmom vrlo jakog streljiva koje su zahtijevale protutenkovske puške (*detaljnije o tom oružju u članku Protutenkovske puške – zaboravljeno oružje, Hrvatski vojnik br. 128 od 23. 3. 2007.*). S obzirom na to da vojnik prosječne tjelesne konstitucije nije mogao bez ozbiljnijih ozljeda rabiti oružje kojim bi se moglo djelotvorno probijati oklop tadašnjih tenkova, bilo je

stvu vrlo djelotvorna ublaživača trzaja na velikokalibarskim snajperskim puškama (*opširniji pregled u članku Suvremene nasljednice protutenkovskih pušaka, Hrvatski vojnik br. 130 od 6. 4. 2007.*), ali isto tako i na drugom streljačkom oružju. Osim toga, sve više plinske kočnice sjedinjuju u sebi i ulogu razbijajuća plamena, a nerijetko i kompenzatora, pa se u suvremenoj vojnoj praksi to sve češće međusobno poistovjećuje.

Kompenzatori

Prilikom gađanja iz ručnog automatskog oružja (npr. automatskih pištolja, kratkih strojnica, jurišnih pušaka i sl.) vrlo brzo je uočeno da se tijekom rafalne paljbe oružje vrlo teško kontrolira i postaje vrlo neprecizno. Drugim riječima, prvi ispaljeni metak je obično išao u smjeru naciljane točke, dok su drugi meci u rafalu bili doslovno izgubljeni prilikom trzanja oružja. Što je kadanca (teoretska brzina gađanja – op.aut.) bila veća, metak snažniji, a rafal duži, širina rasipavanja snopa zrna bila je veća. Međutim, tijekom gađanja uočena je i određena zakonitost u rasipavanju drugih metaka u rafalu, koja je činila specifično obilježe za svako automatsko oružje. Tako su neke kratke strojnice (npr. bivša jugoslvenska M-56 ili njemačka MP 38/40) vukle rafal desno nadolje (prvi metak išao je u smjeru cilja, a ostali iz rafala u desnu stranu i ispod cilja), dok je ipak velika većina automatskog oružja vukla rafal desno gore (zbog odskočnog kuta cijevi tijekom rafalne paljbe).

Da bi se smanjila širina rasipavanja snopa zrna i dobila zadovoljavajuća grupacija pogodaka na cilju i iz rafalne paljbe, relativno rano je napravljen tzv. kompenzator, konstruiran tako da tijekom rafalne paljbe usmjerava dio barutnih plinova s usta cijevi u smjeru u kojem je oružje *vuklo* rafal i time stvoriti natpritisak koji gura cijev u suprotnom smjeru, smanjujući rasipavanje zrna na cilju. Među prvim oružjima na kojima je primijenjen kompenzator bila je kratka strojnica Thompson M28 u njezinu

Različite vrste suvremenih plinskih kočnica za streljačko oružje

Automatski pištolj Beretta 93R s urezanim trostrukim kompenzatom na završetku cijevi, koji ujedno služi i kao razbijajući plamen

nužno smanjiti trzaj, ali ujedno zadržati prihvatljivu ukupnu masu takvog oružja. Rješenje je pronađeno u topništvu - bolje rečeno preslikavanju plinske kočnice, koja se pokazala vrlo djelotvornom kod topničkih oružja (apsorbirala je od 20% do čak 70% energije trzanja).

Plinska kočnica je dodatak na ustima cijevi streljačkog oružja vrlo sličan razbijajuću plamena, ali tako konstruiran da usmjerava dio barutnih plinova unatrag, stvarajući potisak koji može amortizirati dio energije trzaja. Na protutenkovskim puškama pojavila se već u njihovo drugoj generaciji (nakon protutenkovske puške T-Gewehr 1918.) i postala je njihov neizbjegjan dio. Upravo zahvaljujući plinskim kočnicama, gađanje iz protutenkovskih pušaka postalo je podnošljivo (doduze jedva, ali ipak podnošljivo) za njihove poslužitelje, zbog čega se na tom oružju zadržala do njegova povlačenja iz operativne uporabe, tijekom II. svjetskog rata. U današnje vrijeme plinske kočnice se na streljačkom oružju ponovno rabe u svoj-

puška AKS zadržala je vrlo simpatični, kratki skrivač plamena u obliku ljevka, ali njegova djelotvornost je vrlo upitna).

Plinska kočnica

Za razliku od skrivača (poslije razbijajuća) plamena, plinska kočnica je svoju prvobitnu namjenu ostvarila kao dio topničkog oruđa, kojim se nastojala smanjiti njihova ukupna masa. Naime, plinska kočnica je konstruirana da bi iskoristila dio potiska barutnih plinova za amortizaciju trzanja cijevi i tako skratio njezin hod unatrag, čime se u velikoj mjeri moglo uštedjeti na masi klasičnog sustava amortizacije topničkog oružja i samim time na njegovoj ukupnoj masi.

U većini slučaja plinska kočnica na streljačkom oružju nije bila potrebna, jer

komercijalnoj inačici, da bi relativno brzo bila usvojena i na australskoj kratkoj strojnici Owen Mk.1. Zanimljivo je da se u vojnoj inačici kratke strojnice Thompson M-1 kompenzator više nije radio (vjerojatno zbog uštede na materijalu, jednostavnosti proizvodnje i skraćivanju gabarita oružja), ali se na specifični način javlja na sovjetskoj kratkoj strojnici PPŠ-41 u obliku koso rezanog završetka rashladne obloge cijevi. Nema konkretnih pokazatelja o djelotvornosti takvog kompenzatora, ali nesumnjivo je riječ o jedinstvenom i vrlo originalnom tehničkom rješenju.

U današnje vrijeme postoje dva osnovna oblika kompenzatora - intervencijom na samoj cijevi, bušenjem izreza ili otvora za prolaz barutnih plinova i nastavkom na usta cijevi koji opet može biti kompenzator s komorom ili s izrezom. Kompenzatori koji su izrađeni bušenjem otvora ili izreza za prolazak barutnih plinova na samoj cijevi pokazali su se vrlo negativno za preciznost gađanja, zbog čega su danas uglavnom svedeni na pojedine primjerke automatskih pištolja i kratkih strojnica namijenjenih bliskoj borbi (jedan od takvih primjera je npr. automatski pištolj Beretta 93R), dok su u znatno široj uporabi kompenzatori konstruirani u obliku nastavka na ustima cijevi s većom ili manjom kosinom pod određenim kutom. Takvi kompenzatori pokazali su se u odgovarajućoj mjeri uspješni i kao svojevrsni razbijajući plamena, zbog čega se sve češće montiraju na razne vrste automatskog streljačkog oružja.

Ubrzivač (schneller)

Ubrzivač (u slengu sportskog streljaštva i kod lovaca, za njega se široko udomaćila njemačka riječ *schneller*), prilično je rijetko rabljeni i većini prosječnih korisnika streljačkog naoružanja uglavnom malo poznati dodatak na mehanizmu za okidanje. Naime, većina vojničkog naoružanja (pa i serijski proizvedenog oružja uopće, bez obzira je li riječ o vojničkom, lovačkom ili obrambenom) tako je konstruirana da mehanizam za okidanje ne

bude previše osjetljiv na udarce, trešnju, nepažljivo ili nespretno rukovanje, te slična naprezanja kod svakodnevne uporabe oružja. Prilikom gađanja to se obično osjeti kao veća ili manja sila otpora koju treba svladati pri povlačenju okidača (obično je sila okidanja 3-5 kp, ali je ponekad i veća), te jedno ili dva koljena koja se javljaju kao osjet na prstu kojim se povlači okidač. Pritom veliku ulogu ima i tzv. hod okidanja, odnosno put koji prolazi okidač od trenutka pritiska na njega do oslobođanja udarne igle i opaljenja metka. Što je sila okidanja veća i koljena izraženija, oružje je sigurnije u svakodnevnoj uporabi, jer je mogućnost nehotičnog opaljenja ili čak i samoopaljenja manja, međutim to ima i jedan veliki nedostatak – vrlo nepovoljno utječe na preciznost gađanja. Kod standardnog vojničkog oružja u većini slučajeva to i nije

(nerijetko i veća), međutim prilikom gađanja strijelac pritiskom na prvi okidač oslobođa ubrzivač, koji omogućuje vrlo fino ispaljenje metka drugim okidačem.

S obzirom na to da je riječ o dosta skupom dodatku koji traži veliku preciznost izrade, te samim time poskupljuje i oružje u cijelosti, danas se vrlo rijetko rabi u vojničkom oružju (uključujući i snajperske puške), te je ponajprije zadržan u proizvodnji skupljih modela lovačkih pušaka. Suvremene vojničke i policijske snajperske puške danas se uglavnom opremaju mehanizmom za okidanje na kojem se može podešavati sila i koljena okidanja, kao i hod okidača pomoću jednostavnog alata koji nose u priboru.

Ergonomski, podesivi kundak

Podesivi kundak, koji će optimalno slijediti konture strijelčeva tijela, uveden je

Ergonomski oblikovan kundak specijalizirane snajperske puške Mauser Pro-Tactical od kompozitnog materijala

nekakav problem, ali je itekako izražen kad se zahtijevaju vrlo precizna gađanja (npr. kod snajperista), zbog čega oružje za takvu priliku zahtijeva znatno manja koljena (još bolje ako ih uopće i nema), te mnogo manju силu okidanja i kratak hod okidača.

Da bi se pomirile dvije oprečne stvari – sigurnost prilikom grubog rukovanja i potreba finog povlačenja okidača, u mehanizam za okidanje takvog oružja ugrađuje se ubrzivač, koji izvana izgleda kao dvostruki okidač, vrlo slično npr. lovačkim puškama sačmaricama s dvije cijevi (samo što je u ovom slučaju jedna cijev). Kada se oružje nosi i s njime se rukuje u različitim okolnostima, mehanizam za okidanje je blokirani i snaga potrebna za ispaljenje metka jednaka je kao i kod ostalog vojničkog oružja

samo kod naoružanja visoke preciznosti (drugim riječima snajperskih pušaka), da bi omogućio stabilnije ciljanje i precizniji pogodak. Riječ je o kundaku manje-više standardnog oblika i dimenzija čiji pojedini dijelovi (npr. oslonac za lice, oslonac ramena i hrbat kundaka) su pokretni i mogu se jednostavno podešavati pomoću alata iz pribora. Tako svaki korisnik takvog oružja može vrlo jednostavno prilagođavati dijelove kundaka svojim tjelesnim karakteristikama.

Podesivi kundak preuzet je iz konstrukcija sportskog oružja u kojem je njegov redovni, standardni dio, međutim zbog složenosti proizvodnje i montaže (a samim time i znatno veće ukupne cijene proizvodnje), za sada se rabi jedino kod posebnih snajperskih pušaka visoke preciznosti. ■

Trgovina i šverc narkotika jedna su od većih kriminalnih aktivnosti koja također ima i svoje sigurnosne reperkusije, globalno i lokalno

PREPOZNAVANJE DROGA I TEHNIKA KRIJUMČARENJA NA MORU

Pri dolasku na brod timovi obalne straže mogu naći na protuzakonite droge te sumnjivu krijumčarenju robu koja se prevozi brodom. U tim slučajevima moraju se znati služiti priborom za prepoznavanje uobičajenih droga, da bi dobili dokaze te opravdali zapljenu droge, zaustavljanje i pretres sumnjivoga broda. Voditelj tima obalne straže treba osobno provesti testiranje, tako da se broj svjedoka u slučaju suđenja svede na minimum. Sumnjive tvari možemo klasificirati u tri kategorije: bijeli prah,

sve osim bijelog praha, biljke. No, tu su i ostale potencijalno opasne tvari kao što su esencijalne kemikalije i prekurzori.

Iskustvo je pokazalo da se kokain i druga krijumčarena roba smješta i nalazi u svim dijelovima broda, od vatrogasnog aparata, preko brodskih akumulatora do donje polovice magnetskog i zvrčnog kompasa.

Tehnike krijumčarenja

Podaci i informacije prikupljene od raznih izvora daju naslutiti da izgradnja

i smještaj skrivenih prostora-odjeljaka postaju sve više sofisticirani. Krijumčari koji dogovaraju prijevoz zahtijevaju da se odjeljci konstruiraju tako da ih timovi obalne straže i policije ne mogu otkriti. Kao što nam je poznato po Međunarodnom pravu mora, obalna straža ili bilo koja ovlaštena organizacija, može zaustaviti, pregledati i pretresti brod samo ako raspolaze osnovanom sumnjom u počinjenje kaznenog djela ili povreda zakona obalne države. U protivnom će se zaustavljenom brodu platiti cjeloku-

Foto: USCG

pna šteta koju je pretrpio neopravdanim zaustavljanjem. Organizacije koje se bave krijumčarenjem upoznate su s nizom poступaka (poput mjerjenja dubine spremnika, bušenja, rezanja paluba i dr.) kojima se koriste timovi obalne straže. Zbog toga su krijumčari spremni unaprijediti svoje "poslove" te izbjegavaju uporabu pojedinačnih unutarnjih pregrada kao i paluba s jednom razinom i koritom, da bi bolje sakrili drogu i narkotike i povećali izglede da ih timovi obalne straže neće pronaći. Krijumčari se sada koriste višeslojnim palubama i dvostrukim trupom od pramca do krme. Upornost i inteligencija imaju glavnu ulogu u tome hoće li krijumčari biti uhvaćeni.

Skrivanje

Kada timovi obalne straže traže drogu i narkotike u dvostrukom trupu broda, moraju obratiti posebnu pozornost na nekoliko područja. Kada buše palubu, potrebno je odgonetnuti koliko je lim palube debo prije nego se dođe do dna broda. Kada se nalaze ispod palube, trebaju zamijetiti zaštitne grede trupa-rebra broda. Potrebno je pomaknuti otvor za istjecanje vode i pogledati u sljedeću pregradu, izmjeriti udaljenost, ispod palube mora biti jednaka kao i iznad. Prostori oko motora pogodni su za skrivene pregrade jer je tu velika to-

plina, uvijek je vlažno i sklisko, ponekad i opasno pa se timovi za pretres u tim prostorima malo zadržavaju.

Skrivanje droge i narkotika unutar ili ispod lažnih spremnika s gorivom jedna je od najproširenijih metoda uporabe odjeljaka na brodovima. Ove metode skrivanja narkotika najčešće rabe privatni brodovi a pretres takvoga broda zahtijeva doista naporan rad cijelog tima.

Kao i kod svih vrsta odjeljaka na brodu, ključ uspješnog otkrića krijumčarene robe u lažnim spremnicima za gorivo leži u očitim i sekundarnim indikatorima, zajedno s podudaranjem prostornih mjera.

Očiti indikatori mogu biti i čvrsti spremnici za gorivo s nekoliko slojeva fiberglasa, dodatni spremnik za gorivo ili spremnici, spremnik za gorivo koji je prevelik u odnosu na veličinu broda te potrošnju porivnoga stroja i pomoćnih strojeva, iznimno dugačka crijeva za gorivo.

Sekundarni indikatori mogu biti tragovi vučenja na podu gdje je spremnik prije bio, nova boja iznad spremnika za gorivo, nepoznato područje koje se nalazi ispod spremnika za gorivo, nova ili drugačija PP zaštita (tankovi s pjenom), pretraga vode u koritu broda-kaljužama, a koja je pozitivna na kokain.

Najpogodniji za krijumčarenje droge, narkotika i drugih zabranjenih sredstava su mali jedrenjaci. Često krijumčari rabe

pogodnosti kobilice jedrenjaka koja je posebno dizajnirana i ima udubinu, a u koju krijumčari smještaju kokain. Pošto u kobilicu uguraju kokain, slijedi pečaćenje kobilice da ne bi došlo do propuštanja mora.

Kada se tim obalne straže ukrci na jedrenjak, primjetit će da su skladišta zatrpana hranom i vodom. Bilo bi opasno slagati hranu samo na jednu stranu broda. Većina jedrenjaka služi kao drugi dom. Rijetko uplovjavaju u luke radi skupoga veza. Timovi moraju provjeriti razlikuju li se neki prostori na brodu od uobičajena izgleda. Ako je u pojedinim prostorima besprijekoran red i čistoća, a u drugima je nered, to je dobar znak da treba obratiti veću pozornost. Svi koji su plovili i koji imaju i najmanje iskustvo s broda znaju da na cijelom brodu trebaju vladati približno jednaki uvjeti.

Podaci daju naslutiti da je na brodu skrivena krijumčarena roba pomoću "priljepaka" za trup ili "parazita", što zahtijeva da ronioci pretraže trup broda.

Neke vrste parazitskih odjeljaka uključuju PVC cijevi pričvršćene za vanjski dio trupa, "priljepci" u obliku torpeda, odjeljci obloženi gumom pričvršćeni za kobilicu broda, metalne kutije smještene s vanjske strane trupa.

Krijumčarena se roba smješta u sve prostore broda od vatrogasnog aparat pa do donjeg dijela magnetnog kompasa. Timovi obalne straže mogu i metodom slučajnog odabira provjeriti određene prostore. Kokain je lako skriti, posebno na velikim brodovima jer samo kilogram kokaina donosi krijumčarima veliku zaradu.

Popis sumnjivih mesta koje timovi obalne straže trebaju provjeriti je poprično širok. Sjedala na brodu, posebno na katamaranima su vrlo pogodna za krijumčarenje.

Kabine brodova, posebno onih putničkih, opremljene su golemom količinom madracu za spavanje, jastucima te su oni vrlo pogodni za skrivanje nedopuštenih sredstava.

Hladnjaci i zamrzivači su također pogodni za krijumčarenje, posebno što zbog

intezivnih mirisa psi tragači nisu sposobni pronaći skrivenu drogu i narkotike.

Unutrašnjost generatora ili kompresora zraka kao i unutrašnjost kontejnera s uljem pohranjenim na brodu pogodni su za krijumčarenje, kao i unutrašnjost prsluka za spašavanje, posebno na putničkim brodovima ili kruzerima gdje se ukrcava veliki broj ljudi koji putuju.

Isto tako je i unutrašnjost velikih i malih brodskih reflektora kao i brodskih splavi za spašavanje pogodna za krijumčarenje. Automobilski ili brodski akumulatori, spremnici za akumulatore mogu se preraditi tako da se u njih može skriti krijumčarena roba. Kada se provjerava težinu akumulatora, on je mnogo lakši od uobičajenog akumulatora za brod ili automobil.

Limenke sokova, kada su napunjene kokainom imaju neobičan tupi zvuk, kada se kucka po donjem dijelu limenke. Limenka s kokainom često je teža od ostalih limenki sa sokom.

Test za prepoznavanje droga

Pribori za identifikaciju narkotika su sustavi za testiranje koji mogu prepoznati brojne kontrolirane tvari primjenom otapala i reagensa na tu tvar, što rezultira određenom bojom ili promjenom boje. Da bi testirao neku tvar, voditelj tima

Posada broda USS John L Hall uz pomoć pripadnika Obalne straže iskrcava više od 1000 kg zaplijjenjenog kokaina

Foto: US NAVY

mora slomiti jednu, dvije ili tri ampule koje se nalaze u specijalnoj torbici.

Svakako valja spomenuti i *Falcon blue* koji se rabi u sličnim kemijskim pretragama te se čuva u malim bočicama. Da bi testirao neku sumnjivu tvar, voditelj tima treba staviti tvar u bočicu te protresti tekućinu u bočici i ako je tvar sumnjiva podrijetla, doći će do promjene boje.

Poznat je i *Mistral*, sprej u limenci za prepoznavanje marihuane, hašiša kokaïna i heroina. Uzorak se prikuplja specijalnim papirom koji je dio pribora i na njega se nanosi sprej. Rezultati testiranja se temelje na reakciji spreja s tvari.

Narkotici

Marihuana se rabilo kao lijek u narodnoj medicini u Središnjoj Aziji i Kini već 3000. godine prije Krista, ali se tek oko 1900. na Zapadu počela zloupotrebljavati. U SAD-u je proglašena ilegalnom 1937. godine.

Marihuana je jedan od preparata koji se dobiva od biljke kanabis (*lat. Cannabis sativa*) koja uspijeva u mnogim zemljama s umjerenom ili tropskom klimom. To je zelena lisnata (poput duhana) biljka koju nalazimo u cvjetovima na vrhu (pupoljcima) i lišcu. Vrhunska marihuana, koju nazivamo *sin-semilla*

(bez sjemena) dobiva se iz neoprašenih cvjetova ženske biljke kanabisa. Osim marihuane od ovih se biljaka dobije i hašiš smola i hašiš ulje. Svakako je dobro napomenuti i izraze na engleskom jeziku, *pot, reefer, grass, weed, ili Maryjane*.

Marihuana se priprema od sasušenih listova kanabisa kojima se odstranjuju peteljke, stablo i deblje žile, a često se u smjesu stavlja vrh biljke, ali bez smolaste mase. To što je marihuana pripremljena na ovaj način zapravo znači da je riječ o najslabijem preparatu kanabisa. Glavna psihotaktivna kemikalija u marihuani je THC (delta-9 tetrahydrocannabinol). THC se može naći u sjemenkama biljke kanabisa, ali se mora napraviti poseban test. Zato voditelji timova moraju testirati lišće ili pupoljke ako su u mogućnosti.

Marihuana koja se pušta u prodaju obično sadrži oko 3,3% THC-a dok *sin-semilla* ima veći sadržaj THC-a, oko 6,6%. Uzgajivači iz Kolumbije su pomoću posebnih tehnika uzgoja proizveli marihuanu s 30% THC-a. Ta se marihuana na engleskom jeziku naziva *champagne of cannabis*. Marihuana se obično puši u cigareti ili luli, ali može se žvakati ili jesti.

Njezino je uzgajanje, prerada, posjedovanje, prodaja i kupovanje ilegalna u većini zemalja svijeta. Ponegdje, kao npr. u Nizozemskoj, je dekriminalizirana što znači da se posjedovanje male doze, za osobnu uporabu, kažnjava samo novčanom, a ne i zatvorskom kaznom.

Hašiš je smeđa, poput gline podatna tvar koja se proizvodi od smolaste sekrecije iz cvijeta biljke kanabis. Hašiš se obrađuje sušenjem i komprimiranjem tih sekrecija da bi se dobila droga nekoliko puta jača od obične marihuane. Sadržaj THC-a u hašišu obično se kreće između 5 i 12%.

U SAD-u ima oko 1,8 milijuna konzumirata kokaina, a u svijetu oko 14 milijuna. Poticaj na krijumčarenje kokaina je znatan, zbog iznimno unosne zarade i visoke cijene koju postiže na tržištu narkotika. Zato je krijumčarenje kokaina jedna od unosnih ilegalnih aktivnosti. ■

Iran je 17. srpnja 1988. službeno obavijestio glavnog tajnika o prihvaćanju Rezolucije te deklarirao svoj stav o potrebi uspostave regionalnog mira i sigurnosti, a sljedeći dan je i Irak potvrdio Rezoluciju

UNIIMOG - Iran - Irak (1988.- 1991.) (II. dio)

Početkom 1987. počela je nova faza diplomatske inicijative Ujedinjenih naroda radi rješenja rata u Zaljevu. U srpnju te godine donesena je Rezolucija 598 Vijeća sigurnosti kojom se nastojao rat privesti kraju, ali je Iran odbio prihvati tu rezoluciju. U međuvremenu je Bagdad, zahvaljujući novim dostavama naoružanja sa Zapada te preustroju oružanih snaga, u čemu je važan doprinos imao i SSSR, pokrenuo ofenzivu. Njome je uspio povratiti nadzor nad poluotokom Fao i otočjem Majnoon, zbog čega je vojni položaj Irana početkom 1988.

postao teško održiv. U međuvremenu su Sjedinjene Države postale vojno aktivne u Zaljevu. U seriji incidenata tijekom rujna i listopada 1987., američki ratni brodovi su napali i uništili više različitih iranskih plovnih jedinica i naftnih platformi, a u srpnju 1988. je američka krstarica Vincennes srušila i iranski civilni zrakoplov s 290 putnika.

Rafsanjanijeva inicijativa

Početkom lipnja 1988. zapovjedništvo nad iranskom vojskom preuzeo je pragmatični Ali Akbar Hashemi Rafsan-

jani koji je bio svjestan teško održive situacije. Osim izolacije u međunarodnim krugovima, pojačanog američkog upletanja u rat i mogućnosti iranskog vojnog kolapsa, u Iranu je postojala i velika vjerojatnost izbijanja unutarnjih nemira. Rafsanjani nije imao alternativu nego predložiti vrhovnom vođi Homeiniju prihvaćanje Rezolucije 598 Vijeća sigurnosti, što je napisljetu prihvaćeno. Iran je 17. srpnja 1988. službeno obavijestio glavnog tajnika o prihvaćanju Rezolucije te deklarirao svoj stav o potrebi uspostave regionalnog

Irački vojnik u Kurku 20. rujna 1988., mjesec dana nakon potpisivanja mirovnog sporazuma u Ženevi, kojim je formaliziran kraj rata

mira i sigurnosti, a sljedeći dan je i Irak potvrdio Rezoluciju.

Sa službenim prekidom vatre na vidiku glavni je tajnik poslao tehničku misiju u obje zemlje da bi se pronašao način uspostave promatračke skupine. Misiju je vodio norveški general Vadset, tadašnji zapovjednik glavnog stožera misije UNTSO. Pomogli su mu mali timovi UN-ovih promatrača koji su smješteni u Bagdadu i Teheranu još od 1984.

Svretak rata je formaliziran susretom ministara vanjskih poslova u Ženevi i potpisivanjem mirovnog sporazuma 20. kolovoza 1988., uz obvezu obje strane na poštivanje stanja granice prije rata. Zbog činjenice da su se sukobljene države koristile uslugama loše obučenih paravojnih postrojbi i redovito skrivale vlastite gubitke, točni podaci o ljudskim žrtvama ne postoje. No, prema procjeni broj poginulih na iračkoj strani je oko 140 tisuća, a na iranskoj oko 300 tisuća, od čega je 80 tisuća poginulih civila. Prema nekim procjenama, iranski gubici se penju na čak milijun ljudi. Rat nije doveo do većih političkih promjena ni na jednoj zaraćenoj strani. Paradoksalno, režim Sadama Huseina iz rata je izšao jači nego na početku, dok je iranski vjerski lider Homeini umro prirodnom smrću nedugo nakon svršetka rata.

Angažiranje u sedam sektora

Rezolucijom Vijeća sigurnosti 619 od 9. kolovoza 1988. ustanovljena je misija Skupina vojnih promatrača Ujedinjenih naroda u Iranu i Iraku (United Nations Iran-Iraq Military Observer Group – UNIIMOG). UNIIMOG je imao zadaću nadziranja prekida vatre i nadzora povlačenja vojnih snaga na međunarodno priznate granice do donošenja cjelovitog mirovnog sporazuma. UNIIMOG je imao mandat za istraživanje kršenja prekida vatre, prevenciju pregovorima svake promjene stanja te postizanje cjelovitog mirovnog sporazuma.

Do kraja rujna 1990. je dovršeno povlačenje svih vojnih snaga na međunarodno priznate granice. Nakon donošenja Rezolucije 671 od 27. rujna 1990. UNIIMOG je bio usredotočen na

nadgledanje posljednjeg stadija povlačenja, pomaganja objema stranama u rješavanju napetosti, uspostavljanje područja odvajanja i područja na kojem se neće razmještati oružane snage. Zemlje čiji su pripadnici sudjelovali u misiji su Argentina, Australija, Austrija, Bangladeš, Kanada, Danska, Finska, Gana, Mađarska, Indija, Indonezija, Irska, Italija, Kenija, Malezija, Novi Zeland, Nigerija, Norveška, Peru, Poljska, Senegal, Švedska, Turska, Urugvaj, Jugoslavija i Zambija.

Vojni promatrači su isprva bili raspoređeni na četiri sektora s iranske strane sa stožerima u gradovima Saqqez, Bakhtaran, Dezful i Ahwaz, i s tri na iračkoj strani u Sulaymaniji, Baqubi i Basri. Crta razdvajanja je bila otprilike duljine 1400 km pa je svaki sektor nadziralo nekoliko timova koji su bili smješteni što je moguće bliže crti razdvajanja te je svaki promatrački tim u prosjeku nadzirao 70 km na jugu do 250 km na sjeveru.

Uspjeh i novi rat

Stožeri misije su se nalazili u glavnim gradovima Teheranu i Bagdadu. Zapovjednici misije su bili jugoslavenski general Jović (u prvoj fazi misije koja je trajala do studenog 1990.), odnosno bangladeški general Khan (u drugoj fazi angažiranja koje je trajalo do svršetka

misije). Misija je u početku imala 400 pripadnika vojne komponente uz potporu lokalnog civilnog osoblja, da bi do trenutku svršetka misije ostalo njih 114. Nakon uspostave misije na crti razdvajanja se dogodilo nekoliko većih incidenta. Tako je 23. kolovoza 1988., neposredno nakon uspostave prekida vatre, došlo do zarobljavanja više stotina iranskih vojnika kod Eyne Khowsa, a 13. rujna je Iran počeo plaviti vodom ničiju zemlju na području Khuska.

Nakon iračke invazije Kuvajta u kolovozu 1990. došlo je do pogoršanja situacije u Zaljevu. U očekivanju invazije međunarodne koalicije na Irak, UNIIMOG je nastavio operirati samo s iranske strane crte razgraničenja, no zadržan je kontakt s iračkim vlastima redovitim sastancima na granici. Nedugo nakon početka savezničke invazije Iraka 17. siječnja 1991., 20. veljače narušeni su položaji na međunarodno priznatoj granici, čime je misija zapravo završila svoju verifikaciju povlačenja svih snaga u skladu s Rezolucijom 598. Mandat UNIIMOG-a je i formalno-pravno okončan 28. veljače 1991. Misija je tijekom tri godine imala jednog poginulog pripadnika, dok joj se trošak procjenjuje na 180 milijuna američkih dolara. ■

Indijski brigadni general Patil na brifingu s podređenim časnicima UNIIMOG-a. Fotografija je snimljena u bazi misije u iračkom gradu Sulaymaniju

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Srpski tisak o uzrocima pada "RSK" (II. dio)

Svaka nejasnoća o tome tko je i kada zapovjedio evakuaciju Srba s okupiranoga područja RH prvoga dana oslobođilačke operacije Oluja otklonjena je u Beogradu 22. kolovoza 1995. na konferenciji za novinare, na kojoj su prvi put nakon pada „RSK“ u javnosti govorili članovi njezine „Vlade i Skupštine“, i zapravo potvrdili da je za odlazak Srba iz Hrvatske odgovorno političko i vojno vodstvo pobunjenih Srba u RH. Naime, novinarima je tada pokazana „Odluka o evakuaciji stanovništva iz opština Knin, Benkovac, Obrovac, Drniš i Gračac“, koju je 4. kolovoza 1995. u 16.45 sati donio „Vrhovni savet odbrane“, a potpisao Milan Martić.

Večernje novosti i Politika u izvještaju s konferencije donose faksimil „Odluke“, prema kojoj se za borbu nesposobno stanovništvo trebalo izvući preko Otrića u pravcu Srba i Lapca. Potpuni tekst „Odluke“ objavljen je u članku Radovana Pavlovića „Narod je iz Knina poveo Vrhovni savet odbrane RSK“ (*Politika*, 23. VIII. 1995.): *Zbog novonastale situacije izazvane otvorenom opštom agresijom Hrvatske na RSK i nakon prvih početnih uspeha u odbrani, došlo je do ugrožavanja velikog dela teritorije severne Dalmacije i dela Like, zbog toga odlučujemo: Da se pristupi planskoj evakuaciji sveg za borbu nesposobnog stanovništva iz opština Knin, Benkovac, Obrovac, Drniš i Gračac. Evakuaciju sprovoditi planski prema pripremljenim planovima pravcima koji izvode prema Kninu i dalje preko Otrića prema Srbu i Lapcu. Za evakuaciju zatražiti pomoć komande Unprofor sektor „Jug“ sa sedištem u Kninu.*

Izjave dužnosnika „RSK“ koje su potom uslijedile bile su pokušaj smanjivanja vlastite odgovornosti. „Predsjednik Skupštine RSK“ Rajko Ležaić izjavio je da on za odluku nije znao, no da smatra kako se stanovništvo trebalo povući samo u okolna sela, jer „RSK nije ni imala profesionalnu vojsku već je narod bio ta vojska, pa je zato i logično da za nejači krenu očevi, muževi, braća, sinovi“. I spomenuta izjava potvrđuje da je veći dio stanovništva „RSK“, bez obzira na starosnu dob i spol, bio naoružan i raspoređen na različite dužnosti (u jednom od prethodnih brojeva *Hrvatskog vojnika* naveden je dokument „RSK“ s ličkog područja od 3. kolovoza 1993. koji to izričito potvrđuje).

Savjetnik Milana Martića Milan Ivanić „Odluku o evakuaciji“ je nazvao nelegalnom, jer sjednica VSO nije imala kvorum, tako da su o svemu odlučili samo Milan Martić i Mile Mrkšić, budući da se ostali članovi VSO nisu niti nalazili u Kninu (Milan Babić je bio u Beogradu, „ministar unutrašnjih poslova“ Tošo Pajić na Kordunu, a „ministar obrane“ Milan Šuput u Korenici). „Ministar vanjskih poslova“ Milivoj Vojnović ocijenio je da je „cilj evakuacije bio i uvlačenje Srbije i Jugoslavije u rat“ te potvrđuje da je u državnom vrhu „RSK“ niz godina postojao raskol između dvije grupe - „one za pregovore i ratnohuškačke“. Iako na novinarsko pitanje tko je zapovjedio povlačenje vojske nazočni nisu bili precizan odgovor (M. Bošnjak, D. Dimitrovska, „Bežaniju naredio Martić“, *Večernje novosti*, 23. VIII. 1995., 10; „Odluku o evakuaciji doneo Martić“, *Politika*, 23. VIII. 1995., 7), čini se da je

već svima bilo jasno da je za evakuaciju i stradanje Srba u Hrvatskoj odgovorno vodstvo „RSK“. Komentar iz srpskoga tiska možda je naprimjereni za potvrdu takve ocjene: *Krajinska bežanija ima svoju jasnu identifikacionu šifru ... jasno je da je usvajanjem politike sa Pala celokupno rukovodstvo RSK, od predsednika Republike, Vlade i vojnog vrha, palo na istorijskom ispitu, i da je isključivo odgovorno za sudbinu 200.000 Srba iz zapadnog krajinskog dela* (Radovan Kovačević, „Ko je doneo odluku o evakuaciji RSK“, *Politika*, 27. VIII. 1995.). Krive je „u svom dvorištu“ potražio i tadašnji vođa opozicijske stranke Srpskog pokreta obnove, Vuk Drašković, ističući zapravo isključivost Srba i njihovu odlučnost u provedbi odluke da svi Srbi moraju živjeti u jednoj državi. Izjavio je: *Već godinama u Srbiji se više kako Krajina nikada neće ni pomicati da živi igdje osim u velikoj Srbiji. Ta nerealnost toliko je bila snažna da je ušla u svijest i podsvijest velikog broja naroda. Krivi su svi koji su hranili narod takvom opasnom iluzijom. Na drugoj strani, mi koji nismo mislili tako, ispostavlja se da nismo bili u stanju objasniti narodu da je u velikoj zabludi. Zato što nismo uspjeli reći narodu na vrijeme što ga čeka i sami smo krivi* („Gurat ću na svaka vrata“, *Vreme*, 21. VIII. 1995.).

Razmišljanje „ministra vanjskih poslova RKS“ Milivoja Vojnovića i spomenuti komentari iz srpskoga tiska iznimno su važni s obzirom na nedavne presude hrvatskim generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču, u kojoj su optuženi za protjerivanje srpskoga stanovništva. ■

Jabuko moja

Poput najzrelijе,
poput najrumenije jabuke na grani
što se sa suncem ljubi i vjetru prkosи,
ostala si tu gdje jesi:
ustrajna,
prkosna,
visoka
nadomak gladnim ustima i istoka.

Usnuli, pripiti, oružjem nezasiti,
još san odsanjali nisu.
Jabuko moja najrumenija,
jabuko najzrelijа,
na nisci od majčinih suza i dječjega plača,
budi još ustrajnija, još jača
u svojoj postojbini,
ljubavi i istini.

Ruke su pružali,
u bratstvo se kleli,
a zapravo su samo htjeli, jabuko moja,
u šaci te imati
kao usnulu krijesnicu
kojoj će lampion kad požele razbiti
i u mraku zdravim očima
vodilja k tvome nestanku biti.

siječanj, 1991.
Ruža ZUBAC-IŠTUK

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavlјivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Sarajevska cesta 7, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@moh.hr

BIBLIOTEKA

Justin Cartwright
Neotpjevana pjesma
 Novela media, Zagreb, 2011.

Dana 20. srpnja 1944. Adolf Hitler je izbjegao smrt od atentatorske bombe u svom bunkeru zvanom Vučje leglo. Urotnici su ubrzo uhvaćeni i okačeni o kuke za meso, a njihova su smaknuća snimljena kao opomena. Jedan od njih bio je Axel von Gottberg.

Šezdeset godina nakon njegove smrti, von Gottbergov bliski priatelj, i sad već legendarni oksfordski profesor Elya Mendel, ostavlja u naslijedstvo pisma i papire svom bivšem studentu Conradu Senioru. Senior postaje opsjetnut prošlošću i onime što pronalazi u pismima. Prijateljstvo između Mendela i von Gottberga tragično je potkopano ljubavnim rivalstvom. Njihov se odnos definitivno raskida kada se von Gottberg vrati u Njemačku i Mendel ga, kao Židov, prozove i izda, smatrajući ga nacistom. Nakon von Gottbergova smaknuća, Mendela progone turobne misli i krivnja. Conrad opsesivno traži snimke tih smaknuća iz razloga koje ni sam sebi ne može objasniti.

Temeljen na istinitoj priči o prijateljstvu Adama von Trotta i Isaiaha Berlina, ovaj je roman isprepletena mreža strasti, ideja, hrabrosti i ljudskosti koja se proteže od Oxforda 1930-ih, preko predratne Rusije, do suvremenog Berlina. To je istančan roman koji propituje prirodu prijateljstva i pitanja što znači biti čovjek, a ujedno je djelo vrsna autora.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

58. festival igranog filma u Puli - pobjednici

- **Mjesto i trajanje:** Pula, 9. - 23. srpnja 2011.
- (godišnja smotra hrvatskog igranog filma)

Za sve koji vole hrvatski film najvažnija dva tjedna u godini upravo su završila. Kada je žiri proglašio pobjednike bilo je sretnih ali i žalosnih tim odlukama. Apsolutnim pobjednikom proglašen je film *Kotlovina* Tomislava Radića. Pobjedio je tipičan hrvatski film u dobrom i lošem smislu te riječi. U dobrom znači da je vjerojatno najkvalitetniji od svega što nam je ponuđeno. U lošem znači da je to film koji neće imati snage povući publiku u kina, a i kad se pojavi na televiziji rijetko će ga tko zapamtiti kao nešto originalno, drugačije ili barem novije. Mnogo više izgleda osvojiti šire mase svakako ima *Koko i duhovi* Daniela Kušana. Ovako dobar domaći dječji film čekali smo još od *Vlaka u snijegu*, znači jako dugo. *Koko i duhovi* bude vjeru u hrvatski film. Vjerujte da ćete s osmijehom na licu voditi svoju djecu gledati hrvatsku verziju Harry Pottera. Bez obzira na dosad navedeno ovu godinu ipak ćemo zapamtiti po impresivnom ostvarenju Stanislava Tomića *Josef*. Epopeja o preživljavanju "vojnika Josefa" izgleda kao da nije odavde. Josef je snimljen u maniri pravog holivudskog blockbusta i tipični hrvatski "nedostatak novca" uopće se ne vidi. Pravi ratni film u svim je aspektima potpuno pozitivno iznenadio.

Leon RIZMAUL

VREMЕПЛОВ

31. srpnja 1099.

Umro El Cid

Današnju španjolsku krase mno-gobrojna djela arapske, odnosno maurske kulture i umjetnosti. Ostaci su to pet stoljeća islamske nazočnosti na Iberijskom poluotoku. I dok turisti s divljenjem promatraju

veličanstvena maurska zdanja, uvijek iznova čude se drevnom epu o španjolskom junaku Rodrigu de Vivaru, poznatijem po maurskom nadimku El Cid odnosno Gospodar. Vrhunac njegove legende seže potkraj srpnja 1099. godine. Tijekom maurske opsade Valencije El Cid je umro prirodnom smrću, ali su ga njegovi vitezovi mrtvog posjeli na konja, da ih posljednji put povede u juriš na neprijatelja. Preplašeni i praznovjerni Mauri ukrcali su se na brodove i otplovili, a mrtvi El Cid je dosegnuo besmrtnost. Španjolski nacionalni junak još je za života stekao veliku slavu i popularnost. Rođen u nižoj plemičkoj obitelji, odgojen je na kraljevskom dvoru i postavljen za zapovjednika kraljevske vojske. Budući da se uspješno borio u mnogim ratovima s maurskim vladarima, El Cid je stekao ugled vrsna ratnika i nepobjediva vojskovode ne izgubivši nijednu bitku. No unatoč kasnijim baladama, bio je to nemilosrdan i okrutan, pa i prevrljiv čovjek koji se jednakom žestinom borio protiv islamskih Maura, ali i protiv kršćana. Kada je izgubio povjerenje kralja Alfonsa, svojim je mačem gotovo cijelo desetljeće vjerno služio maurskom Saragoskom kraljevstvu. Godine 1094. zauzeo je Valenciju u kojoj je suvereno vladao do smrti. Iako je El Cid bio tipičan srednjovjekovni vlastodržac, legenda ga je poslije smrti promaknula u glavni simbol španjolskog otpora maurskim osvajačima. Opjevan je u jednom od najpoznatijih srednjovjekovnih epova, a u naše doba lik mu je oživljen i u mnogim filmovima.

30. srpnja 1991. – Litva priznala Hrvatsku

2. kolovoza 216. pr. Krista – bitka kod Kane,

najveći poraz Rimске vojske

2. kolovoza 1933. – otvoren prvi civilni aerodrom u Zagrebu

3. kolovoza 1991. – Hrvatska dobila Vladu demokratskog jedinstva

5. kolovoza 1995. – Oslobođen Knin

- Dan pobjede i domovinske zahvalnosti

8. kolovoza 1928. – umro Stjepan Radić

Leon RIZMAUL

Nevodena raketa S-5M(S-5M1)

Nevodena raketa kalibra 57 mm namijenjena je za uništavanje ciljeva u zraku i na zemlji. Predstavljala je uobičajeni, standardni kalibrar u zemljama Varšavskog bloka i u bivšoj SFRJ. Možuća je uporaba iz aviona i helikoptera

Tehnički podaci rakete

Kalibrar	57 mm
Dužina	882 mm
Težina	3,9 kg
Težina bojne glave	0,85 kg
Paljenje	Električno
Maks.brzina	600-700 m/s
Aktivni dio putanje	250-350 m
Vrijeme leta	0,5-0,9 s

pomoću višecijevnih lansera raketa od 16 (UB-16-57) ili 32 (UB-32-57) rakete. Lanseri mogu imati zatvoren ili

Tehnički podaci upaljača

Dužina	155 mm
Težina	0,265 mm
Daljina armiranja	
- donja granica (100%otkaz)	100 m
- gornja granica (100%učinak)	350 m
Temperaturno područje rada	-60°C do +50°C
Vrijeme samouništenja	10 do 15 s
Najmanji kut susreta s pregradom za siguran učinak	15°

otvoren stražnji dio. Za MiG-21 predviđena je mogućnost nošenja četiri lansera 2x16 + 2x32 rakete, a helikopteri Mi-8 i Mi-24 mogu nositi 4 x 32 rakete.

Raketa se sastoji od dva dijela: bojne glave s upaljačem i tijela motora s krilcima za stabilizaciju leta. Raketa je punjena flegmatiziranim heksogenom i aluminijem u prahu.

Motor je na kruto gorivo od nitroglicerinskog baruta. Raketa je opremljena upaljačem UTI-1.

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2011.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

web info

Što reći nego - službena web-stranica grada Knina za nas je više nego ugodno iznenađenje! Uobičajeno zanimanje za hrvatski kraljevski grad uglavnom se svodi na Oluju, no šteta je ne saznati i više. Upis adrese www.knin.hr pomoći će vam u tome. Upoznat ćete grad, njegove znamenitosti, ljude i povijest. Sve je upakirano u zaista lijep dizajn, uz dosta popratnih sadržaja. Ipak, ne bi škodila i malo opsežnija multimedija, ali, nećemo cjeplidlačiti...

D. VLAHOVIĆ

